

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri,

Konuşmama başlarken hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın 2011 Yılı Bütçesini sunmak üzere huzurlarınızda bulunuyorum.

Dünyada nüfus artışı, kentleşme ve sanayileşme olguları, küreselleşme sonucu artan ticaret olanakları, doğal kaynaklara ve enerjiye olan talebi giderek artırmaktadır.

Enerji güvenliği, enerji sektörüne ilişkin tartışma gündemlerinin temelini oluşturmaktadır. Artış trendinde olan enerji fiyatları, iklim değişikliği konusunda artan duyarlılık, dünya enerji talebindeki artışa karşın tükenme eğilimine girmiş olan fosil yakıtlara bağımlılığın yakın gelecekte de devam edecek olması, yeni enerji teknolojileri alanındaki gelişmelerin söz konusu talebi karşılayacak ticari olgunluktan henüz uzak oluşu, ülkelerin enerji güvenliği konusundaki kaygılarını her geçen gün daha da artırmaktadır.

Uluslararası Enerji Ajansı (UEA) tarafından yapılan tahminler, mevcut enerji politikaları ve enerji arzı tercihlerinin devam etmesi durumunda dünya birincil enerji talebinin 2008 - 2035 arasındaki dönemde yüzde 36 oranında artacağına işaret etmektedir. Mevcut Politikalarla Devam Senaryosu olarak adlandırılan ve yıllık ortalama yüzde 1,2 düzeyinde talep artışına karşılık gelen bu durumda dünya birincil enerji talebi 2008'deki 12,3 milyar ton petrol eşdeğeri (tep) düzeyinden 2035 yılında 16,7 milyar tep düzeyine ulaşacaktır. Mevcut Politikalarla Devam Senaryosuna göre fosil yakıtlar, 2008 ve 2035 arasındaki dönemde birincil enerji talebinde hakim kaynaklar olmaya devam edecektir.

2035 yılına kadar olan dönemde küresel talep artışının yaklaşık yüzde 93'lük bölümü OECD üyesi olmayan gelişmekte olan ülkelere kaynaklanacak, Çin ve Hindistan enerji tüketimindeki paylarını belirgin şekilde artıracaktır.

Söz konusu talep artışının zamanında ve güvenli bir şekilde karşılanabilmesini teminen, 2030 yılına değin küresel çapta enerji sektörü arz altyapısına 26 trilyon dolar tutarında yatırım gerçekleştirilmesi öngörülmekte olup yalnızca elektrik sektörüne üretim, iletim ve dağıtım için 13,7 trilyon dolar yatırım gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Ancak tüm bu saydığımız hususların yanında enerji konusunda günümüzde yaşanan en umut verici gelişme ise yenilenebilir enerji üretimi ile ilgili olarak geliştirilen yeni teknolojilerdir. Henüz yeterli olgunluğa sahip olmamakla birlikte yenilenebilir enerji teknolojileri, fosil yakıtlara bağımlılığın yaşandığı dünyamızda yeni enerji arzı fırsatlarını beraberinde getirirken uzun vadede dengeleri değiştirebilecek, enerjide dışa bağımlılığın azaltılmasını sağlayabilecek niteliktedir.

Bakanlık olarak enerji sektöründeki bu dönüşümü dikkatle izlemekte, ülkemizin artan enerji talebi dikkate alınarak enerji güvenliğimizi sektöre uğratmayan politikalar uygulamakta, enerji ve iklim değişikliği politikalarının yarattığı sanayi, teknoloji ve istihdama yönelik katkıları da genç ve dinamik nüfusumuz için bir fırsat alanı olarak görmekteyiz. Bu bilinçle dünya genelinde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik politikaların da takipçisi durumundayız.

Bugün yapacağımız enerji yatırımları, gelecek yıllardaki emisyon miktarlarımızın da belirleyicisi olacaktır. Dünya enerji kaynaklı karbondioksit emisyonlarının 2008 yılındaki 29 milyar ton seviyesinden 2035 yılında 35 milyar ton seviyesine ulaşacağı tahmin edilmektedir. Enerji sektörü emisyonları hem miktar, hem de pay olarak artış gösterecektir. Ancak dünyada ve ülkemizde alternatif politikaların belirlenmesi ve

uygulanması ile belirli düzeyde azaltılması hedeflenmektedir. Dünya genelinde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik politikaların yanı sıra, nükleer enerjinin rolünün küresel ölçekte yeniden tartışılmaya başlandığı görülmektedir. Neredeyse sıfır emisyon yayan nükleer enerjinin iklim değişikliği hedeflerine ulaşmadaki katkısı gittikçe artan sayıda ülkede olduğu gibi ülkemiz tarafından da kabul edilmekte ve enerji stratejilerinin vazgeçilmez unsuru haline gelmektedir.

Ayrıca sürdürülebilir kalkınmanın öneminin gittikçe daha çok anlaşıldığı günümüzde, enerji verimliliğine yönelik çabaların değeri de aynı oranda artmaktadır. Bu çerçevede; enerjinin ve enerji kaynaklarının üretiminden nihai tüketimine kadar bütün aşamalarda verimli kullanılması ulusal enerji politikamızın öncelikli ve önemli bileşenlerinden biridir.

Enerji arz güvenliğini temin etmek üzere yatırım ortamının iyileştirilmesi arayışları, rekabete dayalı şeffaf piyasa oluşumlarının yaygınlaşmasına zemin oluşturmaktadır. Ülkeler arasında enerji alanında ikili ve çok taraflı ilişkiler derinlik kazanmakta, küresel ve bölgesel işbirliği süreçleri ve enerji bağlantıları önemini artırmaktadır.

Bakanlık olarak enerji güvenliğini sağlamaya yönelik politika ve stratejilerimizde, dünyadaki genel yönelimlerin yanı sıra, bölgesel ve küresel enerji dinamiklerinde önem arz eden tüm aktörlerin politika ve stratejilerini yakından izlemeye ve ülkemiz ihtiyaçlarını gözetecek ve menfaatlerini artıracak yönde strateji ve projeler geliştirmeye devam etmekteyiz.

Türkiye'nin Genel Enerji Durumu ve Enerji Politika ve Stratejileri

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri,

Konuşmamın bu bölümünde bakış açımızı dünyadaki genel görünümünden ülkemize çevireceğim ve enerji sektöründe politika ve stratejilerin hayata geçirilmesine ilişkin **çalışma ve uygulamalarımız** hakkında bilgi vereceğim.

Politikalarımız ve stratejilerimiz, ülke gerçeklerimiz dikkate alınarak; küresel ölçekli dinamikler analiz edilerek ve özellikle Avrupa Birliği (AB) müktesebatı ve içinde bulunduğumuz jeopolitik perspektiften bakılarak oluşturulmuştur. Temel politikalarımız;

- Maliyet, zaman ve miktar yönlerinden enerjinin tüketiciler için erişilebilir olması,
- Serbest piyasa uygulamaları içinde kamu ve özel kesim imkanlarının harekete geçirilmesi,
- Dışa bağımlılığın azaltılması,
- Enerji alanında ülkemizin bölgesel ve küresel etkinliğinin artırılması,
- Kaynak, güzergah ve teknoloji çeşitliliğinin sağlanması,
- Yenilenebilir kaynakların azami oranda kullanılmasının sağlanması,
- Enerji verimliliğinin artırılması,
- Enerji ve tabii kaynakların üretiminde ve kullanımında çevre üzerindeki olumsuz etkilerin en aza indirilmesi

şeklinde özetlenebilir.

Yaşanan yüksek ekonomik gelişme ve artan refah seviyesinin sonucu olarak Türkiye'nin enerji sektörünün her alanında hızlı bir talep artışı olduğu gözlemlenmektedir.

1990-2009 döneminde ülkemizde birincil enerji talebi artış hızı yüzde 3,7 düzeyinde gerçekleşmiştir. Türkiye, OECD ülkeleri içerisinde geçtiğimiz 10 yıllık dönemde enerji talep artışının en hızlı gerçekleştiği ülke durumundadır. Aynı şekilde ülkemiz, dünyada 2000 yılından bu yana elektrik ve doğalgazda Çin'den sonra en fazla talep artışına sahip ikinci büyük ekonomi konumunda olmuştur.

Bakanlığımızca yapılan projeksiyonlar bu eğilimin orta vadede de devam edeceğini göstermektedir. 2009 yılında birincil enerji arzı 105 milyon tep olarak gerçekleşmiştir. Birincil enerji arzının 30,3 milyon tep'lik kısmı yerli üretimle karşılanmıştır. 2009 yılı sonu itibarıyla net ithalat bağımlılığının yüzde 72 seviyesinde olduğu ülkemizde doğalgazın yaklaşık yüzde 98'i petrolün ise yaklaşık yüzde 91'i ithal edilmektedir. Bu bağlamda, enerji arzında kaynak, teknoloji ve altyapı bazında çeşitlendirmenin artırılmasına büyük önem veriyoruz. Ülkemizde son yıllarda petrol ve doğalgaz kaynaklarına yönelik olarak yurtiçi ve yurtdışı arama faaliyetleri de bu çerçevede yoğunluk kazanmıştır. Bu kapsamda, ülkemizin petrol ve doğalgaz ithalat faturasını düşürmek için yoğun olarak çalışmaktayız.

Türkiye’de Enerji Sektörüne Genel Bakış

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri,

Bu aşamada, temel bazı rakamlarla ülkemiz enerji sektörüne ilişkin bazı temel konulara değinmek istiyorum.

Türkiye elektrik enerjisi brüt talebi (Türkiye brüt üretimi+dış alım-dış satım) 2009 yılında, bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 2 azalarak 194,1 milyar kWh olarak gerçekleşmiştir.

2010 yılında ise elektrik enerjisi talebinin 209 milyar kWh olması beklenmekte olup Kasım ayı sonu itibarıyla elektrik enerjisi brüt talebi 190,4 milyar kWh olarak gerçekleşmiştir.

Son yıllarda, belirli bir anda talep edilen en yüksek elektrik enerjisi talebi yani puant talep;

- 2008 yılında 30.517 MW,
- 2009 yılında 29.870 MW olarak gerçekleşmiştir.
- 2010 yılı için ise 5 Ağustos günü 14.30’da 33.392 MW olarak gerçekleşmiştir.

Elektrik enerjisi talebi, ekonomik ve sosyal faktörlerle sıkı bir şekilde ilişkilidir. Özellikle sanayi sektöründeki gelişmeler ve büyüme, enerji talebini etkileyen temel unsurlardır.

Serbest piyasanın nihai duruma getirilmesi doğrultusunda yürütülen çalışmalar çerçevesinde, üç uzlaştırma dönemini temel alan geçiş dönemi dengeleme ve uzlaştırma mekanizması yerine, 1 Aralık 2009 tarihi itibarıyla nihai Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliğinin (DUY) yürürlüğe girmesi ile birlikte, temel amacı Sistem İşletmecisine (TEİAŞ) gün öncesinden dengelenmiş bir sistem sağlamak olan ve gün öncesi ticareti için kullanılan Gün Öncesi Planlama ve arz ve talebin gerçek zamanlı dengelenmesi amacıyla hizmet eden Dengeleme Güç Piyasası olmak üzere iki ayrı piyasa oluşturulmuş bulunmaktadır. Ayrıca dengesizliklerin uzlaştırılması da saatlik olarak yapılmaya başlanmıştır. Ocak 2011 itibarıyla da Gün Öncesi Planlamanın yerini Gün Öncesi Piyasası alacaktır.

Ülkemizde, yüksek büyüme oranlarının sonucu olarak uzun yıllardan beri yıllık elektrik enerjisi tüketim artışı ortalama yüzde 7-8 seviyelerinde gerçekleşmiştir.

2009 yılı sonunda 44.761,2 MW olan elektrik enerjisi kurulu gücümüz 2010 yılında 9 Aralık itibarıyla işletmeye alınan 3.674,5 MW’lık ilave kapasite ile 48.435,7 MW’a ulaşmıştır.

2002’de 42.765 km olan elektrik iletim hattımız yapılan yatırımlarla 2010’da 48.432,5 km’ye çıkarılmıştır. Toplam trafo gücümüz 2002’de 65.133 MVA iken elektrik iletim hattı alt yapımızı güçlendirmek için yapılan yatırımlarla trafo gücümüz 2010’da 98.896 MVA’ya çıkarılmıştır.

Elektrik dağıtım sistemindeki en önemli sorun olan kayıp-kaçak kontrolü bağlamında, 2003-2010 (Ekim) döneminde toplam 39,3 milyon abone taraması yapılmış olup bu çalışmalar sürdürülmektedir. Elektrikteki kayıp-kaçak oranları, yapılan çalışmalar sonucunda, 2002 yılında yüzde 21 seviyesinden 2010 yılında yaklaşık yüzde 15 seviyesine düşürülmüştür. Dağıtım özelleştirmeleri ile kayıp kaçak oranlarının daha makul seviyelere indirileceği öngörülmektedir.

Konuşmamın bu bölümünde 18 Mayıs 2009 tarihinde Yüksek Planlama Kurulu tarafından kabul edilmiş olan, Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Strateji Belgesi'ndeki bazı önemli başlıklara dikkatinizi çekmek istiyorum. Strateji Belgesi çerçevesinde 2023 yılına kadar;

- Tüm yerli kömür ve hidrolik potansiyelimizin ekonomimize kazandırılması,
- Rüzgar kurulu gücümüzün 20.000 MW mertebesine ulaşması,
- Jeotermal kurulu gücümüzün 600 MWe mertebesine ulaşması,
- Ve 2020 yılında elektrik üretimimizin yüzde 5'inin nükleer enerjiden sağlanması

hedeflenmiştir.

Diğer taraftan, Strateji Belgesi'nde enerji verimliliği projelerine öncelik verilmiş, santral rehabilitasyonlarının yapılmasına dikkat çekilmiş, tam rekabetçi piyasa koşullarına geçişin yol haritası belirlenmiş, toptan satış piyasasının gelişimi, özelleştirme uygulamaları ve elektrik entegrasyonları konularında temel stratejiler ortaya konulmuştur.

Strateji Belgesi'nde belirtilen tüm hedefler, ciddi bir finansman ihtiyacını ve kamu ve özel sektör kaynaklarının daha hızlı harekete geçirilmesinin gerekliliğini beraberinde getirmektedir.

1987 yılında 500 milyon m³ olan yıllık yurtiçi doğalgaz tüketimimizin 2010 yılında yıllık 31 milyar m³ olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

2007 yılında devreye alınan Kuzey Marmara ve Değirmenköy'deki 1,6 milyar m³ depolama kapasiteli doğalgaz depolama tesislerinin kapasitesi 2009 yılında 2,1 milyar m³'e çıkarılmıştır. Kış aylarında arz-talep dengesinin sağlanması amacıyla 2010 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla 1,6 milyar m³ doğalgaz, söz konusu depolarda geri üretim yapılmak üzere hazır bulundurulmaktadır.

Öte yandan 2002 yılında 4.510 km olan doğalgaz boru hattı uzunluğu 2010 yılı Eylül ayı itibarıyla 11.441 km'ye çıkarılmıştır. Devam eden iletim ve dağıtım hatlarının tamamlanarak işletmeye alınması ile 2010 yılı sonunda boru hatlarımızın yaklaşık 11.594 km'ye ulaştırılması hedeflenmiştir. 2002'de sanayide ve konutta 5 şehrimize, sadece sanayide ise 9 şehrimize giden doğalgaz, bugün itibarıyla 66 şehrimize ulaşmıştır.

Emre amade ve görece temiz bir enerji kaynağı olan doğalgazın şehirlerde, özellikle konutlarda kullanımının yaygınlaştırılması neticesinde ülkemiz sera gazı emisyonları artış hızında kontrol sağlamış ve küresel iklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir avantaj elde etmiştir. Ayrıca özel sektör dağıtım şirketlerimiz önemi yadsınamayacak deneyimler elde etmiştir.

“Yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji arzı içindeki payını arttırmak”

Yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji arzı içindeki payının artırılmasına yönelik olarak hem yasal altyapı çalışmalarını hem de sektörü harekete geçirecek kapsamlı çalışmaları hayata geçirmekteyiz. 2005 yılında yürürlüğe giren Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Kanun ile özel sektör marifetiyle yenilenebilir kaynaklarından elektrik enerjisi üretilmesi imkanı sağlanmıştır.

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra 3.488,9 MW kurulu gücünde 92 adet yeni rüzgar projesine lisans verilmiştir. Bu projelerden toplam 2.000 MW kurulu güce ulaşacak olan santrallerin yapımı devam etmektedir. 2002

yılında neredeyse yok sayılacak düzeyde olan rüzgar enerjisi kurulu gücü 2010 yılı Aralık ayı itibarıyla 1.265,6 MW'a ulaşmıştır.

2010 yılı içinde işletmeye alınan toplam kurulu gücü 3.674,5 MW olan santrallerin 1.324,6 MW'lık kısmı yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimi yapan santraller olup bunların;

- 474 MW'ı rüzgâr,
- 816,6 MW'ı hidrolik,
- 17 MW'ı jeotermal,
- 17 MW'ı ise çöp gazı ve biyogaz

kaynaklı elektrik üretim santralleridir.

“Yerli kaynaklara öncelik verilmek sureti ile kaynak çeşitliliğini sağlamak”

Yerli Kaynaklarımız

Yapılan arz planlamalarında Cumhuriyetimizin 100. yılına kadar yerli linyit, taşkömürü ve hidrolik potansiyelimizin tamamının kullanılması hedeflenmiştir.

Bu kapsamda, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü (TKİ) ve Elektrik Üretim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü (EÜAŞ) uhdesinde bulunan kömür sahalarının santral yapma koşuluyla özel sektöre devredilmesi ve ekonomiye kazandırılmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Elektrik üretiminde kullanılan yerli kaynaklarımızdan linyitten elde edilebilecek elektrik enerjisi üretim potansiyeli toplam 120 milyar kWh/yıl civarında olup halen bunun yüzde 37'lik kısmı değerlendirilmiştir. 11 milyar kWh/yıl potansiyele sahip olan taşkömürünün ise yüzde 32'lik kısmı değerlendirilmiş durumdadır. Bu potansiyelin değerlendirilmesinde, yerli linyitlerimizin kalitesine uygun teknolojilerin yaygınlaştırılmasına, yeni kurulacak termik santrallerde yüksek verim ve birim enerji başına düşük emisyon elde edecek çevrim teknolojilerinin kullanılmasına, Bakanlığım tarafından ayrı bir önem verilmektedir.

Ülkemizde kömür aramaları uzun bir süredir ihmal edilmiştir. Bu nedenle, mevcut verilerin ülkemizin kömür potansiyelini tam olarak yansıttığını iddia etmek mümkün değildir. Dolayısıyla, ülkemizin kömür potansiyelini daha doğru bir şekilde belirleyebilmek için, 2005 yılından itibaren başta Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) ve TKİ olmak üzere, ilgili kuruluşlarımızın imkanları seferber edilerek bir kömür arama hamlesi başlatılmıştır.

Linyit rezervimiz 8,3 milyar ton olarak bilinmekteydi. Son yıllarda gerçekleştirilen yoğun arama çalışmaları ile 4,2 milyar ton yeni linyit rezervi tespit edilmiştir. Bakanlığımız tarafından kurulan komisyon marifetiyle yapılan teknik çalışmalar neticesinde güncel linyit rezervimiz 11,5 milyar ton olarak tespit edilmiş ve saha bazında detayıyla ortaya konulmuştur.

Aynı şekilde ekonomik kategoride olduğu belirlenen 140 milyar kWh/yıllık Türkiye hidrolik enerji potansiyelinin yüzde 37'lik kısmı işletmede, yüzde 15'lik kısmı (özel teşebbüs tarafından yapımlı sürdürülen projeler dahil) ise inşa halindedir. Ülkemizin teknik ve ekonomik hidroelektrik potansiyelinin yeniden belirlenmesine yönelik çalışmalara başlanmıştır. Küçük hidroelektrik santralleri (HES) teknolojisinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla yıllardır imalatı yapılamayan mikro ve küçük güçlü HES proje ve imalat çalışmaları Türkiye Elektro Mekanik Sanayi Genel Müdürlüğü (TEMSAN) tarafından yürütülmektedir.

“Nükleer güç santrallerini arz kaynaklarımıza dahil etmek”

Nükleer Enerji

Nükleer enerjinin enerji arz kaynaklarımıza entegrasyonu, artan elektrik enerjisi talebinin karşılanması ile ithal yakıtlara bağımlılıktan kaynaklı risklerin azaltılmasına yönelik başlıca araçlardan biri olacaktır.

Elektrik üretiminde nükleer santrallerin kullanılması konusunda başlatılan çalışmalara devam edilecektir. Bu santrallerin elektrik enerjisi üretimi içerisindeki payının 2020 yılına kadar en az yüzde 5 seviyesine ulaşması ve uzun dönemde daha da artırılması hedeflenmektedir.

Bu çerçevede; Mersin İli Akkuyu Bölgesinde nükleer enerji santrali kurulması yönünde, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti’nde Akkuyu Sahasında Bir Nükleer Güç Santralının Tesisine Ve İşletimine Dair İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkındaki 6007 sayılı Kanun” 21 Temmuz 2010 tarih ve 27648 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Anlaşma Rusya Devlet Başkanı Sayın Dimitri Medvedev tarafından 29 Kasım 2010 tarihinde onaylanmıştır. Anlaşmanın uygulanması kapsamında, Rus Devlet Atom Enerjisi Şirketi ROSATOM’a bağlı ana yüklenici olarak belirlenen Atomstroyexport A.Ş. tarafından 15 Aralık 2010 tarihinde İstanbul Çırağan Sarayı’nda bilgilendirme semineri yapılmıştır.

Anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihinden itibaren bir yıl içinde proje şirketinin nükleer güç santrali inşasının başlaması için gerekli tüm belgeler, izinler, lisanslar ve onayları almak için ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına başvurması gerekmektedir.

İzin ve lisanslama sürecinin iki ya da üç yıllık bir zaman alacağı öngörülmektedir. İlgili kurumlardan izinler alındıktan sonra inşaat süreci başlayacaktır.

Bu kapsamda, 2014 yılında söz konusu santralin inşaat çalışmalarına başlanabilecektir. Gerekli tüm belgeler, izinler, lisanslar ve onayların verilmesinden itibaren yedi yıl içinde santralin birinci ünitesinin ticari işletmeye alınması öngörülmektedir.

Diğer taraftan, EÜAŞ ve Güney Kore Elektrik Enerjisi Şirketi (KEPCO) arasında İstanbul’da 10 Mart 2010 tarihinde nükleer santral inşası ve hizmete alınmasına ilişkin olarak bir Ortak Deklarasyon imzalanmıştır.

Cumhurbaşkanımız Sayın Abdullah GÜL’ün Güney Kore’ye gerçekleştirdikleri ziyaret kapsamında İstanbul’da imzalanan ortak deklarasyonun devamı niteliğindeki mutabakat zaptı, şahsım ve Güney Kore Bilgi Ekonomisi Bakanı tarafından 15 Haziran 2010 tarihinde imzalanmıştır.

İmzalanan Mutabakat Zaptı kapsamında yürütülen müzakerelerde bazı konularda uzlaşmaya varılamamış ve müzakereler ucu açık şekilde askıya alınmıştır.

Sinop’a kazandırmayı düşündüğümüz ülkemizin 2. Nükleer Santrali için Japonya ile görüşmelere başlamış bulunmaktayız.

Nükleer güç santrali kurulması çalışmaları elektrik enerjisi üretimi amacıyla yürütülen çalışmalar olmakla beraber 500-550 bin arasında parçadan oluşan nükleer güç santrali tesisi projesi temel olarak bir altyapı projesidir. Ülke olarak asıl hedefimiz teknoloji transferi ve yerelleştirme çalışmaları ile ülkemize nükleer teknolojinin kazandırılması ve insan kaynaklarımızın geliştirilmesidir. Bunu gerçekleştirdiğimiz takdirde ülke sanayimiz açısından çok önemli bir aşamayı gerçekleştirmiş olacağız.

“Serbest piyasa koşullarına tam işlerlik kazandırmak ve yatırım ortamının iyileşmesini sağlamak”

Ülkemiz, enerji sektöründe rekabete dayalı piyasaların oluşturulması stratejisi çerçevesinde, elektrik, doğalgaz ve petrol sektörlerinde sürdürülebilir bir büyümeyi temin edecek yatırım ortamının oluşturulmasına yönelik önemli aşamalar kaydetmiştir.

- 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu (2001),
- 4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu (2001),
- 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu (2003) ve
- 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu (2005)'nun

yürürlüğe girmesi ile birlikte enerji sektöründe rekabete dayalı ve işleyen piyasaların oluşturulmasına yönelik önemli adımlar atılmış, sektörde faaliyet gösteren kamu kuruluşları yeniden yapılandırılmış, serbestleşmeyi temin edecek kurallar uygulanmaya başlanmıştır.

Özel Sektör Yatırımları

Ülkemiz enerji sektörünün 2020 yılına kadar toplam yatırım ihtiyacı 120 milyar doları aşmaktadır. Bu çerçevede ihtiyaç duyulan yatırımların mümkün olduğu kadar özel sektör tarafından yapılmasını sağlayacak düzenlemelerin hayata geçirilmesi yönünde gerekli çalışmalar Bakanlığımızca yürütülmektedir.

2002 yılından bu yana elektrik enerjisi üretimi kurulu güç kapasitemiz 31.846 MW'tan 48.435,7 MW düzeyine yükselmiştir. Bu dönemde devreye giren 16.589,7 MW'lık (özel sektör, Yİ, YİD, kamu santralleri dahil) ilave kapasitenin yaklaşık 11.000 MW'lık bölümü dönemimizde başlayan ve özel sektör tarafından lisans alan santrallardan oluşmaktadır.

2010 yılında özel sektöre ait toplam 3.674,5 MW kurulu gücünde 100 civarında yeni santral ve ünite ilavesi yapılan santrallerin geçici kabulleri yapılmış ve işletmeye alma izni Bakanlığımızca verilmiştir.

Bu santrallardan;

- 2.349,9 MW'ı termik (linyit, doğalgaz, ithal kömür, nafta ve sıvı+doğalgaz yakıtlı santraller toplamı),
- 816,6 MW'ı hidrolik,
- 474 MW'ı rüzgar,
- 17 MW'ı jeotermal,
- 17 MW'ı çöp gazı ve biyogaz

santralleridir.

Rekabete dayalı yatırım ortamının geliştirilmesi, enerji sektöründeki önemli talep artışını karşılamada başlıca stratejilerimizden biri olmaya devam edecektir.

Elektrik Dağıtım ve Üretim Özelleştirmeleri

Dağıtım ve üretim tesislerinin özelleştirilmesine ilişkin işlemler 4046 sayılı Kanun kapsamında Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (ÖİB) tarafından yürütülmektedir.

Gelinen aşamada TEDAŞ'ın yeniden yapılanma süreci tamamlanmış, yeni oluşturulan 20 bölgesel elektrik dağıtım şirketinden Başkent, Sakarya, Meram, Çamlıbel, Çoruh, Osmangazi, Uludağ, Aydem Elektrik

Dağıtım Şirketlerinin hisse devri yapılarak özelleştirme işlemleri tamamlanmıştır. Trakya, Gediz, Boğaziçi, Yeşilirmak, Aras, Vangölü, Dicle, Fırat, Göksu EDAŞ'larının ihaleleri tamamlanmış olup hisse devri işlemleri devam etmektedir. Son olarak AYEDAŞ, Akdeniz, Toroslar EDAŞ'larının ihaleleri 7 Aralık 2010 tarihinde yapılmıştır.

Elektrik üretim tesislerinin özelleştirilmesindeki temel amacımız; üretim kapasitesinin geliştirilmesi, mevcut üretim tesislerinin emre amadeliklerinin artırılması ve kapasite kullanım faktörlerinin yükseltilmesi ile sektördeki rekabetin artırılması için özel sektör kaynaklarının harekete geçirilmesidir.

Ayrıca, EÜAŞ uhdesindeki 50 adet küçük hidroelektrik santralin özelleştirilmesine ilişkin ihaleler tamamlanmış olup devre ilişkin işlemler ÖİB tarafından yürütülmektedir. EÜAŞ uhdesindeki diğer üretim tesislerinin büyük bir kısmının da özelleştirilmesine yönelik ön hazırlık çalışmaları ÖİB ve Bakanlığımız tarafından koordineli olarak sürdürülmektedir. Bu kapsamda Hamitabat Elektrik Üretim ve Tic. A.Ş., Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 27 Ekim 2010 tarih ve 2010/90 sayılı Kararıyla Özelleştirme Programına alınmıştır.

Doğalgaz Kontrat Devirleri

4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu hukuki olarak Boru Hatları İle Petrol Taşıma A.Ş. Genel Müdürlüğü (BOTAS)'nın tekel konumunu ortadan kaldırmıştır. Kanunda öngörüldüğü üzere şehir içi dağıtım lisansları için Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından ihaleler düzenlenmektedir. Bununla birlikte, doğalgaz alım anlaşmalarının özel sektöre devri ile ilgili olarak uygulamada karşılaşılan sorunların giderilmesi amacıyla 4646 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak 64 lot (16 milyar m³) yani pazarın yüzde 64'ü için ihaleye çıkmıştır. 4 milyar m³ karşılığı toplam 16 lot için geçerli teklif veren 4 istekli ile sözleşme devri yapılmıştır.

Doğalgaz sektöründe rekabete dayalı serbest piyasanın oluşumu, belirli bir geçiş dönemini gerektirmektedir. Geçiş dönemi sürecinin arz güvenliği açısından risk oluşturmamasını sağlamak için, dünyadaki yönelimleri, diğer ülkelerin geçiş döneminde karşılaştıkları güçlükleri ve deneyimleri de dikkate alarak, ülkemizde piyasa oluşumuna ilişkin gelişmeler yakından takip edilmekte ve Doğalgaz Piyasası Kanunu'nda değişiklik yapılması konusunda çalışmalar sürdürülmektedir.

“Enerji verimliliğini arttırmak”

2007 yılından itibaren Enerji Verimliliği Kanunu ve ikincil mevzuatının yürürlüğe konulması ile beraber; enerjinin ve enerji kaynaklarının verimli kullanımını teşvik eden ve zorunlu kılan düzenlemeler getirilmiş ve bu alandaki uygulamaların büyük kısmı başlatılmıştır.

2008 yılında çıkarılan Başbakanlık Genelgesi ile kamuda verimsiz lamba kullanımı yasaklanmıştır. Kamuda verimli aydınlatmaya geçiş ile bu günkü fiyatlarla kamu bütçesinden aydınlatma bedeli ödemelerinde yaklaşık 50 milyon lira her yıl tasarruf edilmektedir.

Enerji tasarruf potansiyeli yüksek olan sanayi ve bina sektörlerinde yürütülen enerji verimliliği çalışmalarına Bakanlığımız tarafından büyük önem verilmektedir. Enerji yönetim programı kapsamında, sanayi ve bina sektörlerinde sertifikalandırılan enerji yöneticisi sayısı 3.500 civarındadır. Ayrıca, sanayi sektöründe geliştirilen verimlilik artırıcı projeler ve enerji yoğunluğunu düşüren işletmeler desteklenmektedir.

Enerji üretiminde verimliliği arttırmak amacıyla uzun yıllardır işletilen kamuya ait termik ve hidrolik santrallerimize ait verim değerleri hesaplanmış ve yeni teknolojiler kullanılarak verimi yükseltmek ve

üretim kapasitesini artırmak için 2005 yılında rehabilitasyon çalışmaları başlatılmıştır. Bu kapsamda 4 adet hidrolik santralda ve 16 adet termik santralda kısım kısım rehabilitasyon çalışmaları devam etmektedir. Rehabilitasyon projeleri kapsamında santrallerin performansı, güvenilirliği, ömrünün artırılması ve çevre mevzuatına uygunluğun sağlanması da amaçlanmaktadır.

22 Temmuz 2010 tarihinde Amerikan Eximbank ile Bakanlığımız arasında imzalanan Türkiye'deki yenilenebilir enerji kaynakları ve enerji verimliliği projelerine kredi sağlanmasına ilişkin mutabakat zaptı kapsamında ilk etapta 1 milyar dolar tutarında kredinin sağlanması kararlaştırılmıştır.

“Enerji ve tabii kaynaklar alanındaki faaliyetlerin çevreye olan olumsuz etkilerini en aza indirmek”

Ülkemiz, 2004 yılında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne (UNFCCC) ve ayrıca Ağustos 2009'da Kyoto Protokolü'ne EK-I ülkesi olarak resmen taraf olmuştur.

Ülkemizin 2012 yılına kadar olan dönemde Kyoto Protokolü çerçevesinde emisyon azaltma yükümlülüğü bulunmamasına rağmen 2012 sonrasında gelişmiş ülkelerle beraber yükümlülük almasına yönelik baskılar gün geçtikçe artmaktadır. Bu bağlamda, enerji sektöründe enerji verimliliğinin geliştirilmesi, yenilenebilir kaynakların daha fazla kullanımı, temiz kömür teknolojilerinin yaygınlaştırılması ve nükleer enerjinin kullanılması enerji ve çevre bağlantısı içinde sorunları ele almada başlıca politikalarımız arasında olmaya devam edecektir.

Madencilik faaliyetlerinin çevreye olan olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi amacıyla yönelik olarak, maden işletme sahalarında gerçekleştirilen faaliyetlerin işletme projesi ve çevreye uyum planında belirtilen çalışmalara uygun olarak yürütülüp yürütülmediği Maden Kanunu'nun ilgili maddeleri (7., 11., 24., 29. ve 32. maddeler) kapsamında gerçekleştirilen mahallinde tetkikler esnasında kontrol edilmektedir. Madencilik faaliyetlerinin başlangıcından sonuna kadar yapılan bu kontroller ile çevre ile uyumlu, sürdürülebilir madencilik faaliyetinin gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır. Bu kontroller kapsamında 2010 yılının ilk 11 aylık döneminde 2.345 işletmenin denetimi yapılmıştır.

“AR-GE çalışmalarını desteklemek”

Çalışmalarımız sonucunda 8 Haziran 2010 tarihinde Enerji Sektörü Araştırma-Geliştirme Projeleri Destekleme Programına (ENAR) Dair Yönetmelik Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur. EN-AR Programı ile; enerji politikalarına, arz güvenliğine, yerli enerji teknolojileri ve endüstrisine hizmet edecek şekilde oluşturulacak destek programları kapsamında, tüzel ve gerçek kişilerin bilimsel ve teknolojik bilgiyi ürüne, sürece, yönetime, uygulamaya veya sisteme dönüştürme aşamalarında yapacağı teknoloji geliştirme ve yenilik odaklı araştırma, geliştirme, iyileştirme ve örnek uygulama projelerinin seçilmesi, desteklenerek izlenmesi ve sonuçlandırılması amaçlanmaktadır.

Yönetmelik kapsamında desteklenecek alanlar;

- Yerli enerji kaynakları potansiyelinin ve kullanımının geliştirilmesi,
- Yenilenebilir enerji teknolojileri,
- Yeni enerji teknolojileri,

- Temiz enerji teknolojileri,
- Enerji elektromekanik teçhizatı imalat teknolojileri,
- Enerji verimliliği teknolojileri,
- Zararlı emisyonları azaltma teknolojileri,
- Çevrim teknolojileri,
- Enerji iletim ve dağıtım teknolojileridir.

Program kapsamında 2014 yılı sonuna kadar, 50 milyon TL'lik destek sağlanması hedeflenmektedir. Ayrıca, Bakanlığımız bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarınca yürütülen AR-GE yatırımlarının 2015 yılına kadar, 2009 yılı AR-GE yatırımlarına göre yüzde 100 oranında artırılarak 250 milyon TL düzeyine çıkarılması da hedeflerimiz arasında yer almaktadır.

“Ülkemizin enerji alanında bölgesel ve küresel etkinliğini artırmak”

Enerji Diplomasisi

Göreve geldiğimizden bu yana, ülkemizin enerji arz güvenliği için yoğun bir enerji diplomasisi sürdürüyoruz.

Gittiğimiz ülkelerde Türkiye'nin ve bölgemizin enerji ihtiyaçlarına çözüm olacak, ülkemizin dünya arenasında önemli bir aktör olma konumunu sağlamlaştıracak görüşmelerde bulunuyoruz. Bu temaslarımızın somut sonuçları olarak çeşitli anlaşmalar, projeler ve işbirlikleri tesis ettik.

2010 yılı içinde (Ocak-Kasım döneminde) 21 ülkede toplam 26 kez dış temaslarda bulduk. Enerji koridoru ve terminali konseptimizi sağlamlaştıran bu temaslarımızda sekiz yıl önceki Türkiye algılamaları ile şimdiki Türkiye algılamaları arasında büyük ölçüde farklılıklar bulunduğunu da müşahade ettik.

Uluslararası Projeler

Ülkemiz Orta Doğu, Hazar Bölgesi ve Orta Asya gibi dünyanın ispatlanmış petrol ve doğalgaz rezervlerinin yüzde 68'ine coğrafi olarak yakın bir konumda bulunmaktadır. Kaynak ülkeler ile tüketici ülkeler arasında doğal bir köprü oluşturmakta olan Türkiye, enerji kaynaklarının ve taşıma güzergâhlarının çeşitlendirilmesini sağlamaya yönelik projelerde önemli bir aktör olarak yer almaktadır.

Gelecek 20 yıl içerisinde yaklaşık yüzde 40 oranında artması beklenen dünya enerji tüketiminin büyük bir bölümünün içinde bulunduğumuz bölgeden karşılanması öngörülmektedir. Dünya petrol rezervlerinin yüzde 65'i ve doğalgaz rezervlerinin yüzde 71'i Türkiye'yi çevreleyen Hazar Havzası ve Ortadoğu ile Rusya Federasyonu'nda bulunmaktadır. Orta Asya'daki rezervler dünya enerji talebini karşılamada önemli bir alternatif kaynak olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye, gerek coğrafi, gerekse jeopolitik konumu ile Orta Doğu ve Orta Asya'nın üretiminin dünya pazarlarına ulaşmasında hem bir köprü hem de bir terminal olma özelliği taşımaktadır.

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri,

Şimdi de kısa kısa ülkemizin bu konumunu güçlendirme hedefi doğrultusunda yürüttüğümüz uluslararası projelerden bahsetmek istiyorum.

▪ Doğu-Batı Enerji Koridorunun en önemli bileşenini oluşturan **Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) Ham Petrol Ana İhraç Boru Hattı**, 4 Haziran 2006 tarihinde Ceyhan İhraç Terminali'nden yüklenen ilk petrol tankeri ile işler hale gelmiş ve başta Azeri petrolü olmak üzere, Hazar Bölgesi'nde üretilen petrolün uluslararası pazarlara taşınmasına başlanmıştır. 2006'dan bugüne kadar, yükleme yapılan petrol miktarı 2010 yılı Kasım ayı sonu itibarıyla 1 milyar 70 milyon varil aşmış olup yüklenen bu petrol 1.362 tankerle taşınmıştır. 22 Haziran 2008 tarihinden itibaren günlük 1 milyon varil kapasiteye ulaşılan hattan daha fazla petrol taşınması amacıyla kapasitenin 1,2 milyon varil/güne ve sonrasında 1,6 milyon varil/gün'e çıkarılması yönünde yürütülen çalışmalar kapsamında söz konusu hattın kapasitesi Mart 2010 tarihi itibarıyla 1,2 milyon varil/güne çıkarılmıştır. 2008 yılı Ekim ayından itibaren Kazak petrolü, 2010 yılı Mart ayından itibaren de Türkmen petrolü BTC Ham Petrol Ana İhraç Boru Hattı ile dünya pazarlarına ulaştırılmaktadır.

▪ BTC projesine paralel olarak, Hazar Bölgesi ülkelerinde üretilen doğalgazın Türkiye'ye, buradan da diğer Avrupa ülkelerine taşınmasını öngören Hazar-Türkiye-Avrupa Doğalgaz Boru Hattı (DGBH) Projesi de, Doğu-Batı Enerji Koridoru politikamızda önemli bir yere sahiptir. Bu kapsamda, Azerbaycan-Türkiye Doğalgaz Boru Hattı ile (Şah Deniz Projesi, **Bakü-Tiflis-Erzurum DGBH**) 2007 yılı Temmuz ayından itibaren doğalgaz tedarik edilmektedir. BTE Doğalgaz Boru Hattı yıllık 20 milyar m³ azami tasarım kapasitesi ile sadece Türkiye'nin yurtiçi doğalgaz talebinin karşılanması açısından değil, aynı zamanda AB'nin hızla artan doğalgaz ihtiyacının bir kısmının karşılanması açısından da önemlidir. Bu hattan 1 Ocak-30 Kasım 2010 tarihleri arasında yaklaşık 4,4 milyar m³ ve toplamda da 15,4 milyar m³ doğalgaz alınmıştır.

Azerbaycan gazına ilişkin olarak, 9-17 Mayıs 2010 tarihleri arasında BOTAŞ'tan bir heyet SOCAR ve SDC (Şah Deniz Konsorsiyumu) heyetleri ile Bakü'de bir dizi görüşme gerçekleştirmiş ve bu görüşmelerin sonucunda 7 Haziran 2010 tarihinde İstanbul'da ülkemize Şah Deniz Sahası'nın Faz-II sahasından doğalgaz ithalatı ve ülkemiz üzerinden Avrupa'ya Şah Deniz Sahası'nın Faz-II aşamasının doğalgazının 2016 yılından itibaren taşınması konusunu da içeren geniş kapsamlı bir hükümetlerarası ve şirketlerarası mutabakat zaptı imzalanmıştır. Aynı tarihte Bakanlığım ile Azerbaycan Cumhuriyeti Sanayi ve Enerji Bakanlığı arasında doğalgaz satışı ve sevkiyatına ilişkin hükümetler arası bir mutabakat zaptı imzalanmıştır. 13 Eylül 2010 tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla onaylanan sözkonusu mutabakat zaptı 6 Ekim 2010 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

▪ 2007 yılı Kasım ayında işletmeye alınan **Türkiye-Yunanistan Doğalgaz Boru Hattı** ile **Güney Avrupa Gaz Ringi Projesi**'nin ilk ayağı tamamlanmış, ülkemiz doğalgaz iletim şebekesinin komşu ülkelerin altyapısıyla enterkonneksiyonu gerçekleştirilmiş ve ülkemiz doğalgazda köprü tedarikçi konumuna gelmiştir. Güney Avrupa Gaz Ringi Projesi'nin bir sonraki aşamasını ise Türkiye-Yunanistan Doğalgaz Boru Hattı'nın, Adriyatik Denizi'nden geçecek bir hat ile İtalya'ya uzatılması oluşturmaktadır. İtalya bağlantısı ile söz konusu hat üzerinden taşınacak toplam doğalgaz miktarının aşamalar halinde yaklaşık 12 milyar m³/yıl seviyesine çıkarılması planlanmaktadır. Bu miktarın 3,6 milyar m³'ü Yunanistan'a, 8 milyar m³'ü ise İtalya'ya taşınacaktır. 19 Ekim 2009 tarihinde Türkiye ve İtalya hükümetleri arasında Türkiye-Yunanistan-İtalya Doğalgaz Enterkonnektörü Projesine yönelik olarak ortak

deklarasyon imzalanmış ve bu deklarasyon ile iki ülke, projeye ve ilgili şirketlere yönelik politik desteklerini yinelemiştir. Yunanistan-İtalya bağlantısını sağlayacak olan Adriyatik Denizi geçişinin Azerbaycan Şah Deniz Faz-II aşamasının devreye alınmasına paralel olarak ITGI projesinin Şah Deniz Faz-II üretimine bağlı olarak 2016 veya 2017 yılında devreye alınması öngörülmektedir. 17 Haziran 2010 tarihinde Türkiye-Yunanistan-İtalya Doğalgaz Boru Hattı Projesine ilişkin olarak BOTAS, Depa ve Edison şirketleri arasında bir şirketlerarası mutabakat zaptı imzalanmıştır.

▪ Türkiye'nin Avrupa'ya açılım stratejisi kapsamında diğer bir proje ise Türkiye-Bulgaristan-Romanya-Macaristan ve Avusturya güzergahlı **Nabucco Doğalgaz Boru Hattı Projesi**'dir.

Yıllık maksimum 31 milyar m³ kapasiteye sahip olacak olan boru hattı projesi Avrupa'nın kaynak ve güzergâh çeşitliliğine önemli katkı sağlayacaktır. Yaklaşık uzunluğu 3.300 km olan Projenin toplam yatırım maliyeti tahmini, ilgili senaryolara göre (2008 piyasa değerlerine göre) sırası ile yaklaşık 7 ila 7,9 milyar avro olup boru hattının inşaat takvimine bağlı olarak 2016 yılında ilk kapasite ile (8 milyar m³/yıl) hattın işletmeye alınması planlanmaktadır.

Nabucco Projesi Hükümetlerarası Anlaşması 13 Temmuz 2009 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır. Anlaşmanın ülkemizdeki onay süreci 4 Haziran 2010 tarihinde tamamlanmış ve Nabucco Projesi Hükümetlerarası Anlaşması, ilgili hükümleri doğrultusunda 1 Ağustos 2010 itibarıyla yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Nabucco Projesi Proje Destek Anlaşması müzakereleri 14 Temmuz 2009 tarihinde yine Ankara'da başlatılmış olup müzakerelerin yakın zamanda tamamlanarak anlaşmada imza aşamasına gelmesi söz konusudur. Ayrıca, Nabucco Projesi kapsamında proje ortaklarının her birinin kendi ülkesinde kurulması planlanan Nabucco Milli Şirketlerinin (NNC) hayata geçirilmesi ve işlerlik kazandırılmasına yönelik çalışmalar kapsamında 2009 yılı Ekim ayı itibarıyla dört ülkede, 18 Haziran 2010 tarihi itibarıyla da Türkiye'de ilgili NNC şirketlerinin kuruluşu tamamlanmıştır. Projenin gerçekleştirilmesi için ülkelerin ilgili şirketleri arasındaki çalışmalar devam etmektedir.

▪ Mısır doğalgazının Ürdün ve Suriye üzerinden ülkemize ve ülkemiz üzerinden de Avrupa'ya ulaştırılmasını hedefleyen **Arap Doğalgaz Boru Hattı Projesi** kapsamında, Suriye 2008 yılı Temmuz ayından itibaren Mısır doğalgazını almaya başlamıştır. Yıllık 10 milyar m³ doğalgaz taşınması söz konusu olan Projede, yıllık 3,4 milyar m³'lük kısmının plato döneminde Ürdün'e tahsis edilmesi, kalan 6,6 milyar m³'lük kısmının ise Suriye üzerinden Türkiye'ye iletilmesi planlanmaktadır. 1.236 km uzunluğundaki Arap Doğalgaz Boru Hattı'nın ilk iki fazı tamamen ve üçüncü fazı da yarı yarıya tamamlanmış durumdadır. Geline aşamada boru hattı Suriye'nin Humus şehrine ulaşmıştır. Bu kapsamda iki ülkenin Enerji Bakanlıkları arasında 20 Ağustos 2009 ve 23 Aralık 2009 tarihlerinde iki mutabakat zaptı imzalanmıştır. Türkiye ve Suriye arasında imzalanan mutabakat zabitleri çerçevesinde iki ülke doğalgaz şebekelerinin 2011 yılı sonuna kadar birbirine bağlanması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, Suriye ile Türkiye doğalgaz şebekelerinin birbirine bağlanmasına yönelik olarak 21 Eylül 2010 tarihinde ihale kararı alınmış olup hazırlıklar devam etmektedir. Mutabakat zabitleri ayrıca, Türkiye'den Suriye'ye doğalgaz satışını, Mısır doğalgazının Suriye üzerinden Türkiye'ye geçişini, Türkiye'den diğer Arap ülkelerine Suriye üzerinden geçişini, doğalgazın diğer ülkelere Türkiye üzerinden Suriye'ye geçişini ve gelecekte Suriye doğalgazının da Türkiye'ye ulaştırılmasını öngörmektedir.

▪ Irak doğalgazının ülkemize ve Avrupa ülkelerine doğalgaz sağlayacak projeler için önemli bir kaynak olma potansiyeli dikkate alınarak 15 Ekim 2009 tarihinde **Irak-Türkiye** arasında doğalgaz koridoru oluşturulmasına yönelik bir mutabakat zaptı imzalanmıştır. Proje ile Irak'taki sahalardan üretilecek doğalgazın ilk aşamada ülkemize ve ülkemiz üzerinden Avrupa'ya, diğer taraftan Ceyhan'a kurulacak LNG terminali ile de dünya pazarlarına ulaştırılması hedeflenmektedir.

▪ **Irak-Türkiye Ham Petrol Boru Hattı**, 27 Ağustos 1973 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümetleri arasında imzalanan Ham Petrol Boru Hattı Anlaşması çerçevesinde Irak'ın Kerkük ve diğer üretim sahalarında üretilen ham petrolün Ceyhan (Yumurtalık) Deniz Terminali'ne ulaştırılması amacıyla inşa edilmiştir. 15 Ekim 2009 tarihinde Sayın Başbakanımızın Irak'ı ziyareti sırasında Irak ile ülkemiz arasında 2010 yılı Mart ayında süresi bitecek olan Kerkük-Yumurtalık Ham Petrol Boru Hattı Anlaşması'nın yenilenmesi çerçevesinde sürdürülen müzakerelerin sonuçlandırılması ve anlaşmanın 2010 yılı Şubat ayından önce imzalanması hususlarını içeren bir mutabakat zaptı imzalanmıştır. Gelinen aşama itibarıyla Kerkük-Yumurtalık Ham Petrol Boru Hattı Anlaşması ve ilgili anlaşma, protokol ve mutabakat zabitlerinde değişiklik öngören ve bu anlaşmaların süresini 15+5 yıl uzatan değişiklik anlaşması 19 Eylül 2010 tarihinde Bağdat'ta imzalanmıştır.

▪ Diğer taraftan Türk boğazları Karadeniz'e ileride inecek petrolü emniyetli olarak daha fazla taşıyamayacak durumdadır. Halihazırda yıllık yaklaşık 150 milyon ton tehlikeli yük boğazlarımızdan geçmektedir. Boğazlardaki tehlikeli yük trafiğini azaltmayı hedefleyen **Samsun-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı**, Kuzey-Güney Enerji Koridorunun da ana ögesi olmak üzere tasarlanmıştır. Projenin temel atma töreni 24 Nisan 2007 tarihinde Ceyhan'da gerçekleştirilmiştir. Samsun'dan başlayarak Sivas üzerinden Ceyhan'a ulaştırılması planlanan petrol boru hattı projesi, 1,4 milyon varil/gün (70 milyon ton/yıl) kapasiteye sahiptir. Bu miktar; kapasitesi 67,8 milyon ton/yıl'a arttırılması planlanan Hazar Petrol Boru Hattı Konsorsiyumu (**Caspian Pipeline Company-CPC**) hattının tamamını karşılayacak şekilde belirlenmiştir. Yaklaşık maliyeti 2 milyar dolardır.

6 Ağustos 2009 tarihinde **Türkiye** ve **Rusya** arasında petrol ve doğalgaz konularında ortak işbirliğini öngören protokoller imzalanmıştır. Petrol protokolünde, Türk ve Rus petrol şirketleri arasında ortak girişimlerin desteklenmesi, Samsun-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı Projesi'nin hayata geçirilebilmesi için gerekli olan petrol taahhüdünün sağlanması gibi hususlar yer almaktadır. Ayrıca 19 Ekim 2009 tarihinde İtalya'nın Milano kentinde Türkiye-İtalya-Rusya tarafları arasında, Samsun-Ceyhan Boru Hattı Projesi'ne yönelik ortak bildiri (Joint Statement) imzalanmıştır.

Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Sayın Medvedev'in ülkemizi ziyareti sırasında, 12 Mayıs 2010 tarihinde Samsun Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı Projesi'nin önceliğine dayanarak Karadeniz Bölgesi'nden petrolün güvenli nakli için Rusya Federasyonu Enerji Bakanlığı ile bir mutabakat zaptı imzalanmıştır.

Projenin hayata geçirilmesine ilişkin bir hükümetlerarası anlaşma taslağı Rus tarafına iletilmiştir. Bu hususta müzakerelere başlamak üzere tarafların katılımıyla 24-25 Eylül 2010 tarihlerinde Moskova'da bir çalışma grubu toplantısı gerçekleştirilmiştir. Son derece başarılı geçen görüşmelerde Rusya tarafı kendi taslak metnini tarafımıza iletmıştır. Böylece projeye ilişkin hükümetlerarası anlaşma müzakereleri resmen başlamıştır. Sonraki toplantının Ankara'da yapılması kararlaştırılmıştır.

▪ Yine, **6 Ağustos 2009 tarihindeki Türkiye ve Rusya protokollerinden doğalgaz protokolü** ile 14 Şubat 1986 tarihli Alım ve Satım Anlaşmasının anlaşmanın tarafları arasında uzatılması, Rus doğalgazının Türkiye'ye ve Türkiye üzerinden diğer hedeflere ulaştırılabilmesi amacıyla var olan boru hatlarının genişletilmesine ve yeni boru hatlarının inşa edilmesine yönelik fizibilite çalışmalarının yapılması hedeflenmektedir. Ayrıca Türkiye, Güney Akım Doğalgaz Boru Hattının inşasına yönelik Karadeniz'deki ekonomik bölgesinde keşif ve çevresel araştırmaların yapılmasına izin vermiştir.

▪ Önemli doğalgaz rezervlerine sahip olan **Katar** ile, 6-7 Ekim 2009 tarihlerinde Katar'a gerçekleştirdiğimiz resmi ziyaret sırasında enerji alanında kapsamlı işbirliğini öngören bir mutabakat zaptı imzaladık. Söz konusu mutabakat zaptı ile iki ülke arasındaki enerji işbirliğinin geliştirilmesine yönelik ortak bir enerji çalışma grubu oluşturulması ve Katar'dan LNG alımına ilişkin uzun dönemli alım satım

anlaşması imzalanmasına yönelik müzakerelerin başlatılması kararlaştırılmıştır. Mutabakat zaptı çerçevesinde BOTAS ve Katargas arasında bir LNG alım satım anlaşması yapılmasına yönelik görüşmeler devam etmektedir. Ayrıca Suudi Arabistan, Ürdün ve Suriye üzerinden Türkiye'ye ulaşması planlanan bir boru hattının inşa edilmesine yönelik ikili görüşmeler de sürdürülmektedir.

İlki 14 Temmuz 2007 tarihinde Ankara'da, ikincisi ise 17 Kasım 2008 tarihinde Tahran'da imzalanan mutabakat zabitleri kapsamında **İran** doğalgazının belirli bir kısmının Türkiye'ye, 35 milyar m³/yıllık kısmının Türkiye üzerinden AB'ye ve aynı hacimdeki Türkmen doğalgazının da İran üzerinden Türkiye'ye arzına yönelik çalışmalar ekonomik ve teknik seviyede sürdürülmekte olup BOTAS ile İran'ın NIGEC şirketi ile projeyi gerçekleştirme amacı doğrultusunda bir ortak girişim şirketi kurulmasına yönelik çalışmalara başlanmıştır.

Mutabakat zaptı uyarınca, ortak girişim şirketi vasıtası ile projenin finansmanının ve boru hatlarının inşaatı ile işletiminin gerçekleştirilmesi öngörülmektedir. TPAO aynı anlaşma çerçevesinde, Güney Pars Sahası Faz-22-23-24 bloklarında servis anlaşması uyarınca gaz sahalarının geliştirilmesini ve doğalgaz üretimini gerçekleştirme planlamaktadır.

İran ile 28 Ekim 2009 tarihinde Tahran'da imzalanan üçüncü mutabakat zaptı ile 17 Kasım 2008 tarihinde Tahran'da imzalanan hükümetlerarası mutabakat zaptının (ikinci MoU) geçerlilik süresi uzatılmış, Güney Pars Faz-22-23-24 bloklarının yerine yeni ve daha verimli alanlarda TPAO tarafından arama-üretim yapılmasına yönelik madde eklenmiştir.

Ayrıca ülkemizde elektrik ithalat ve ihracat potansiyelini artırmak, elektrik arz güvenliğini desteklemek ve enterkonnekte şebekelerin diğer teknik avantajlarından yararlanmak açısından, elektrik şebekelerinin enterkoneksiyonu hususuna önem verilmektedir. Ülkemiz açısından öncelik ve temel amaç, Avrupa Elektrik Şebekesi İletim Sistem İşletmecileri Avrupa Anakıta Senkron Bölgesi (**ENTSO-E CESA**) ile senkron-paralel çalışmasını temin etmektir. Söz konusu proje AB Trans-Avrupa Enerji Şebekeleri kapsamında Öncelikli Proje Eksenleri arasında yer almaktadır. Bu çerçevede ENTSO-E ile başlatılmış olan çalışmalarda önemli mesafe kat edilmiştir. Ülkemiz iletim sistemi ve üretim tesislerinde, iyileştirmelerin tamamlanması ile birlikte 18 Eylül 2010 tarihinde ENTSO-E CESA ile senkron paralel çalışma başlatılmış olup 1 yıllık deneme çalışmasının ardından üyelik başlatılacaktır. Elektrik ticareti olanaklarını büyük ölçüde artıracak olan ENTSO-E üyeliğimiz, enerji sektöründe düşük karbon teknolojilerinin önemini daha da belirgin hale getirecektir. Diğer taraftan Sekiz Ülke Enterkoneksiyonu Projesi kapsamında çalışmalarımız devam etmektedir.

Komşumuz **Gürcistan** ile ülkemiz arasında tesis etmeyi planladığımız 400 kV'lık **Borçka-Akhalsikhe İletim Hattı**'nın yapımına ilişkin çalışmalar devam etmektedir. Gürcistan ile devam eden elektrik ticaretinin geliştirilmesine önemli katkıları olan söz konusu hattın 2012 yılında Gürcistan ile eş zamanlı olarak bitirilmesi planlanmaktadır.

“Tabii kaynaklarımızın ülke ekonomisine katkısını artırmak”

Ülkemiz bor madeni, endüstriyel hammaddeler, mermer gibi bazı madenlerde dünya ölçeğinde rezerve sahiptir. Bunun yanı sıra diğer madenler bakımından da sanayi sektörü için gerekli hammaddeleri karşılayabilecek büyüklükte rezervlere sahip nadir ülkelerden biri konumundadır. Dünyadaki bor rezervlerinin yüzde 72'sine sahip olan ülkemizde, bor cevheri, bor konsantresi, rafine bor ürünleri, borik asit üretimleri önemli seviyelere ulaşmış bulunmaktadır. Bu noktada, önümüzdeki on yıl içindeki hedef, bor uç ürünlerine yönelerek ülkemizi bir dünya merkezi haline getirmek, teknoloji ve üretimde dünya liderliğine soyunmaktır. Bu amaçla kurulan Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü (BOREN), başta bor kullanım alanlarının artırılması olmak üzere pek çok alanda önemli mesafeler kat etmiştir.

3213 sayılı Maden Kanunu'nda ve uygulama yönetmeliklerinde yapılan düzenlemelerle birlikte sektörde hareketlilik sağlanmış, sektörün ihracat ve milli gelir içindeki payında önemli artışlar olmuştur. 2009 yılında Bakanlığım Maden İşleri Genel Müdürlüğüne (MİGM) 10.377 adet ruhsat başvurusu yapılmış olup başvuruların 6.539 adedine arama (ilk müracaat, 2008 yılından 2009 yılına devir eden ve ihale edilen toplamı) ruhsatı, 1.927 adedine ise işletme ruhsatı düzenlenmiştir. 2010 yılında Kasım ayı sonu itibarıyla ise toplam 9.164 adet ruhsat başvurusu yapılmış olup 4.436 adet arama (ilk müracaat ve 2009 yılından 2010 yılına devir eden işlemler toplamı) ve 2.162 adet işletme ruhsatı olmak üzere toplam 6.595 adet ruhsat düzenlenmiştir. 2010 yılı Kasım ayı sonu itibarıyla yürürlükte olan ruhsat sayısı ise 28.542 adet arama, 91 adet ön işletme ve 12.105 adet işletme olmak üzere toplam 40.738 adettir.

3213 sayılı Maden Kanunu'nun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen maddeleri ile uygulamada acil çözüm üretilmesi gereken çeşitli maddelerinde ve bazı kanunlarda değişiklik yapılarak yasal boşlukların giderilmesi suretiyle madencilik faaliyetlerinin etkin bir şekilde devamının sağlanması amacıyla hazırlanan 3213 sayılı Maden Kanununda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin 5995 sayılı Kanun 24 Haziran 2010 ve Madencilik Faaliyetleri Uygulama Yönetmeliği de 6 Kasım 2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

5995 sayılı Kanun ve Yönetmelik değişikliği ile ruhsat müracaatlarına mali yeterlilik ve faaliyet yeterliliği konularında belirli kriterler getirilmiş, projeli arama dönemi başlatılarak arama dönemleri, ön arama, genel arama, detay arama olarak üç döneme ayrılmış ve her dönem sonunda arama termin planında öngörülen arama faaliyetlerinin yerine getirilip getirilmediği ve bu faaliyetlere ilişkin harcama tutarlarının belgelendirilmesi zorunlu kılınmıştır. Ayrıca halk arasında geniş tepkiler bulan taş ocakları ile ilgili yeni bir takım düzenlemeler yapılarak ruhsat verilmeyecek yerlerin önceden belirlenmesi ve bu alanlara ruhsat verilmemesi yönünde kanuni düzenleme yapılmıştır. İzne tabi alanlarda madencilik sektörünün önündeki engelleri kaldıran ve madencilik yapılması imkanı olmayan alanlarda ise bu alanlara ruhsat verilmesini önleyen düzenlemeler getirilmiştir.

Maden mevzuatında yapılan son düzenlemelerle;

- Orman izinlerinin Orman Kanunu hükümlerine göre verilmesi,
- İş yeri açma ve çalışma ruhsatlarının tek elden il özel idareleri tarafından verilmesi,
- Ruhsat müracaat harcı ve ruhsat teminatının olması gereken bir artışla 1.305 TL'den 11.905 TL'ye çıkarılması,
- Maden işletmelerinden çevreye uyum teminatı alınması,
- 5 yıl içerisinde 3 yıl üretim yapmayan ruhsatların iptal edilmesi ancak, sanayi tesislerimizin hammaddesini sağlayan ruhsatlara ilişkin olarak ise bu ruhsatların iptal işlemine konu olmaktan çıkarılması,
- Özellikle kömür ocakları ile ilgili olarak havalandırma tertibatı ve tahkimatlarla ilgili eksikliklerin, can ve mal güvenliğini tehlikeye düşürmesi halinde, faaliyetlerin doğrudan durdurulması hükmüne bağlanmıştır.

Bu çerçevede Bakanlığım Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından, 248 adet kapalı ocak kömür işletmesinin tamamı denetlenmiş, eksiklik ve aykırılık tespit edilen yaklaşık 75 işletmenin faaliyeti durdurulmuştur. Bu işletmelerden eksikliklerini tamamlayan 17 sahanın, mahallinde tetkik sonrası faaliyetlerine izin verilmiştir.

2002 yılında yaklaşık 700 milyon dolar olarak gerçekleşen maden ihracatımız, 2008 yılında 3 milyar 240 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılındaki maden ihracatımız tüm dünyayı etkisi altına alan

küresel mali krizin etkisiyle bir miktar azalmış ve 2 milyar 445 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılı maden ihracatımız 30 Kasım 2010 itibarıyla 2009 yılının aynı dönemine göre miktarda yüzde 40,79, değerinde ise yüzde 50,63 artarak 3 milyar 315 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Madencilik sektörünün gayri safi yurtiçi hasıla içindeki değeri 2003 yılında 2 milyar 600 milyon dolar olarak gerçekleşirken 2009 yılında 9 milyar 216 milyon dolara (Toplam GSYİH içinde madencilik sektörünün payı yüzde 1,5) yükselmiştir.

Tahkim Davaları

Enerji sektörünün serbestleşmesini amaçlayan 4628 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce 3096 sayılı Kanun kapsamında imzalanmış olan üretim ve dağıtım tesislerinin İşletme Hakkı Devri (İHD) sözleşmelerinin büyük bir bölümü Danıştay tarafından iptal edilmiş, sözleşmesi imzalanmış ancak henüz inşaatına başlanmamış olan Yap-İşlet-Devret (YİD) projelerinin de bir bölümü serbest piyasa şartlarına uymadığı ve Hazine garantisi verilmediği için uygulanamamıştır.

Bu projeler için Bakanlığım aleyhine açılan 8 adet tahkim davasında talep edilen tazminat tutarı yaklaşık 1 milyar 800 milyon dolar olup kesinleşen tazminat tutarı 291 milyon dolardır. Şu ana kadar 1 milyar 600 milyon dolar tutarındaki tazminat talebi ise hakem heyetleri tarafından reddedilmiştir. Buna ilave olarak, Atam Alaplı B.V. tarafından Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID) nezdinde açılan tahkim davasında Şirket 93 milyon dolar tazminat talebinde bulunmuş olup dava devam etmektedir.

İHD ve YİD projeleri dışında, sözleşmeye aykırı davranışlar nedeniyle iptal edilen imtiyazlar konusunda da ICSID nezdinde açılan tahkim davaları mevcuttur ve bu davalar aşağıda özetlenmiştir:

- Çukurova Elektrik A.Ş. ve Kepez Elektrik T.A.Ş. şirketlerinden her birinin toplam sermayesinin yaklaşık yüzde 66'sına sahip olduğunu iddia eden Güney Kıbrıs menşeli Libananco Holdings Co. Ltd. tarafından Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine 10 milyar 100 milyon dolar tazminat talepli olarak ICSID nezdinde enerji şartı anlaşması çerçevesinde tahkim davası açılmış olup yetkiye ilişkin duruşma yapılmıştır.
- Çukurova Elektrik A.Ş.'nin toplam sermayesinin yüzde 12,24'ünü, Kepez Elektrik T.A.Ş.'nin toplam sermayesinin ise yüzde 10,73'ünü elde ettiğini iddia eden Polonya menşeli Cementownia Nowa Huta tarafından Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine 4 milyar 648 milyon dolar tazminat talepli olarak, ICSID nezdinde tahkim davası açılmıştır. Söz konusu tahkim davası devletimiz lehine sonuçlanmış olup hakem heyeti nihai kararında Şirket tarafından devletimize yasal ücretler ve harcamalar için 5 milyon 304 bin dolar ödenmesine karar vermiştir.
- Çukurova Elektrik A.Ş.'nin toplam sermayesinin yüzde 10,24'üne ve Kepez Elektrik T.A.Ş.'nin toplam sermayesinin ise yüzde 11,61'ine sahip olduğunu iddia eden Polonya menşeli Europe Cement Investment and Trade S.A. tarafından Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine 3 milyar 800 milyondan az olmamak üzere tazminat talepli olarak ICSID nezdinde tahkim davası açılmıştır. Söz konusu tahkim davası devletimiz lehine sonuçlanmış olup hakem heyeti nihai kararında Şirket tarafından devletimize hukuki masraflar ve harcamalar için 3 milyon 907 bin dolar ile tahkim masrafları olarak yaklaşık 130 bin dolar ödenmesine karar vermiştir.
- Tunçbilek Termik Santrali ile ilgili olarak ICC'nin 29 Temmuz 2010 tarih ve 17284/GZ sayılı yazısı ile TEMZET A.Ş.'nin 23 Temmuz 2010 tarihli başvurusunun kabul edildiği bildirilmiştir. Taraflar hakemlerini seçmiş ve tahkim süreci başlamıştır.

- Sivas-Kangal Termik Santrali ile ilgili olarak ICC'nin 29 Kasım 2010 tarih ve 17486/JHN sayılı yazısı ile Kanel Kangal Elektrik Ltd. Şti.'nin 22 Ekim 2010 tarihli başvurusunun kabul edildiği bildirilmiştir. Taraflar hakemlerini seçmiş ve tahkim süreci başlamıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Yapılan Başvurular

Kemal Uzan, Rumeli Elektrik, Çukurova Elektrik A.Ş. (ÇEAS) ve Kepez Elektrik T.A.Ş. (KEPEZ) 22 Mayıs 2003 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurmuştur. Söz konusu başvurunun kabul edilebilirliğine ve esasına ilişkin olarak mahkemenin talebi üzerine 30 Kasım 2010 tarihinde Strazburg'da duruşma yapılmıştır. Duruşmada Türkiye Cumhuriyeti adına gerekli açıklamalar ve savunmalar yapılmış olup Mahkemenin vereceği karar beklenmektedir.

Kömür Yardımları

Sosyal devlet olma ilkesinin gereği olarak 2003-2009 yılları arasında 6 yıllık dönemde her yıl ortalama 1 milyon 700 bin aileye kömür yardımı yapılmıştır. Dağıtılan kömür 2009 yılı sonu itibarıyla 9 milyon 300 bin tona ulaşmıştır. Ayrıca 2010-2011 kış sezonu için yaklaşık 2 milyon ton kömürün muhtaç ailelere ulaştırılması programlanmış olup 2010 yılı başından bu yana 6 Kasım 2010 itibarıyla 1 milyon 150 bin ton kömürün sevk ve teslimatı gerçekleştirilmiştir.

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri,

BAKANLIK BAĞLI VE İLGİLİ KURULUŞLARININ FAALİYETLERİ

1. Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (PİGM)

Ülkemizde halen 24 adet yerli ve 24 adet yabancı olmak üzere toplam 48 adet petrol arama ve üretim şirketi bulunmaktadır. Bu şirketler 381 adet arama ve 75 adet işletme ruhsatı ile faaliyet göstermektedir.

Bugüne kadar toplam 1.508 adet arama kuyusu açılmıştır. Açılan kuyuların yüzde 54'ü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, yüzde 29'u Trakya Bölgesi'nde, yüzde 17'si de diğer bölgelerde yer almaktadır.

Yapılan aramalar neticesinde 111 petrol sahası ve 46 doğalgaz sahası keşfedilmiş olup bu sahalardan 2010 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla toplam 135,2 milyon ton ham petrol, 11,9 milyar m³ doğalgaz üretimi gerçekleştirilmiştir. Günlük çalışan ortalama kuyu sayısı 1.097 olup günlük ham petrol üretimi 47.840 varildir.

2010 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla kalan üretilebilir ham petrol rezervimiz 42,31 milyon ton, doğalgaz rezervimiz ise 5,7 milyar m³tür.

2. Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü (EİE)

2003-2010 döneminde Türkiye genelinde, işletmedeki tesisler de dahil olmak üzere 510 adet HES projesi geliştirilmiş olup 78 milyar kWh'lik hidroelektrik potansiyeli belirlenmiştir.

Ülkemizin pik enerji ihtiyacının karşılanması ve rüzgar potansiyelimizin daha verimli kullanımına katkı sağlanması amacıyla pompajlı HES potansiyel belirleme çalışmalarına devam edilmektedir.

Rüzgar Enerjisi Santrali (RES) işletmecilerine ve TEİAŞ'a gerçek zamanlı rüzgar tahminlerini üretmek için, EİE'de Rüzgar İzleme ve Tahmin Merkezi kurulmasına yönelik çalışmalar TÜBİTAK-UZAY ile ortak olarak yürütülmekte olup çalışmalar Temmuz 2010 tarihinde filen başlamıştır. 2012 yılında birinci aşamasının tamamlanması planlanmaktadır.

Elektrik enerjisi üretiminde rüzgar enerjisinin etkin ve verimli kullanımını sağlamak amacıyla 9 Kasım 2008 tarihinde Rüzgâr Enerjisine Dayalı Lisans Başvurularının Teknik Değerlendirilmesi Hakkında Yönetmelik yayımlanmıştır. Yönetmelik esaslarına göre EPDK'ya teknik görüş oluşturma çalışmaları sürdürülmektedir.

Güneş ve biyokütle kaynaklarımızı etkin ve verimli kullanabilmeye ve bu kaynakları enerji üretiminde değerlendirebilmeye yönelik potansiyel belirleme ve örnek uygulama çalışmaları yürütülmektedir.

Sanayi ve bina sektöründe enerji yönetimi uygulamaları kapsamında toplam olarak 3.477 kişi eğitilmiş ve sertifikalandırılmış olup bunlardan 2.300'ü EİE tarafından düzenlenen eğitimler sonucu sertifikalandırılmıştır. Ayrıca, bölgesel işbirliklerinin geliştirilmesi amacıyla başta Türk Cumhuriyetleri olmak üzere Asya, Orta Doğu ve Balkan ülkelerine yönelik Uluslararası Enerji Yöneticisi Eğitim Programları 2002 yılından bu güne kadar her yıl düzenli olarak sürdürülmektedir. Bugüne kadar toplam 25 ülkeden 177 kişi eğitilmiştir.

Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik çerçevesinde Verimlilik Artırıcı Proje (VAP) ve Gönüllü Anlaşma destek uygulamalarına 2009 yılında başlanmıştır.

VAP desteklerine yönelik olarak 2009 yılından bu yana, 25 endüstriyel işletmenin toplam yatırım bedeli 10,5 milyon TL olan 32 adet VAP için destekleme kararı alınmıştır. Desteklenen bu projelerin uygulanması ile, toplam 13.141 tep civarında enerji tasarrufu sağlanması beklenmektedir. 2 milyon TL civarında verilecek toplam destek miktarına karşın işletmelerin de katkıları ile toplam 10,5 milyon TL civarında yatırım yapılması ve buna karşılık yılda 11,5 milyon TL civarında parasal tasarruf sağlanması beklenmektedir.

Enerji yoğunluklarını azaltmak üzere 2009 yılından bu yana 11 endüstriyel işletme ile gönüllü anlaşma yapılmış olup izleme çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca 2010 yılında başvuru yapan 11 yeni işletme ile ilgili değerlendirmeler devam etmektedir.

EİE tarafından yürütülen yetkilendirme faaliyetleri kapsamında bugüne kadar Makine Mühendisleri Odası ve 28 adet Enerji Verimliliği Danışmanlık Şirketi enerji yöneticisi eğitimi, enerji etüdü, VAP hazırlama, uygulama ve danışmanlık faaliyetlerini yürütmek üzere yetkilendirilmiştir.

3. Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA)

MTA 2010 Yılı Yatırım Programında yer alan arama faaliyetlerinde; kısa ve uzun vadeli olarak endüstri kuruluşlarının hammadde ihtiyaçlarını karşılamayı, yeni hammadde kaynakları bularak endüstriyel gelişmelere imkân hazırlamayı, yeni enerji hammadde kaynaklarını bulup süratle değerlendirmeyi esas almıştır.

Ülkemiz hammadde ihtiyacının yerli kaynaklarımızdan karşılanması amacıyla MTA arama-araştırma çalışmalarına özellikle 2003 yılından sonra havza bazında yönelmiş, geçmişte birinci etap madencilik olarak adlandırılan mostra madenciliği ve aramacılığı yerine, bu gün ikinci etap madencilik diyebileceğimiz, aramada karşılaşılan riskleri azaltarak örtülü ve gömülü maden yataklarının aranmasına yönelik bilimsel ve teknik yöntemleri kullanan ve alt yapı bilgileri üreten kurum haline gelmiştir.

2005 yılından itibaren MTA yatırım bütçesindeki artışlara paralel olarak, 2009 yılında jeotermal amaçlı 3 adet (1 adet 2.500 m, 2 adet 1500 m), maden arama amaçlı 750-1500 m derinlikte arama kapasiteli 15 adet yeni sondaj makinesi alınmış, ayrıca neredeyse durma noktasına gelmiş olan jeofizik etütler için gerekli makine ve teçhizatlar alınarak tüm jeofizik yöntemler uygulanabilir hale getirilmiştir. Bu bağlamda 2003 yılından itibaren sondajlı aramalara verilen önemle birlikte 2003 yılında 32.000 m’lerde olan sondajlı aramalarda hedef, 2010 yılında 300.000 m’ye yükselmiştir.

MTA’nın arama ruhsat sayısı 2004 yılında 25 iken 2010 yılında 613’e ulaşmıştır. Son altı yılda (2004-2010 yılları arasında) MTA tarafından yapılan araştırmalar kapsamında, MTA adına ruhsatlı toplam 65 adet (14 kömür, 13 metalik, 38 endüstriyel hammadde) maden sahasında çalışmalar tamamlanmıştır.

5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu ile MTA’ya, bulduğu jeotermal kaynakları ihale yoluyla devir yetkisi verilerek bu kaynakların hızlı bir şekilde yatırıma dönüştürülmesi sağlanmıştır. Bu kapsamda 2008 yılı içerisinde elektrik üretimine uygun 4 adet saha ve 2009 yılı içerisinde ise ısıtma ve termal turizmüne uygun 7 adet saha ihale yoluyla devredilmiştir. 2010 yılında ise 3 adet elektrik üretimine, 7 adet ısıtma termal turizmüne uygun toplam 10 adet jeotermal alan ihale yoluyla devredilmiştir. MTA tarafından yeni bulunmuş olan sahalarda da ihale hazırlıkları devam etmektedir. 22 adet sahaya ilişkin 3 Kasım 2010 tarihli Resmi Gazete’de ihale ilanı yapılmış olup 2 Şubat 2011 de ihale yapılacaktır.

Ülkemizin maden ve endüstriyel hammadde aramalarında baz oluşturacak temel verileri içeren haritaların hazırlanması kapsamında 2010 yılında yürütülen projelerde Trakya, Orta Anadolu, Akdeniz ve Doğu Karadeniz bölgelerinde çalışmalar yapılmıştır. Türkiye genelinde hazırlanan bu haritaların sayısal ortama aktarılmasıyla da Türkiye Jeoloji Veri Bankası oluşturulmuştur. Bu kapsamda 2010 yılı sonu itibarıyla Türkiye genelinde 5.547 adet olan 1:25.000 ölçekli jeoloji haritasının 5.195 adedi tamamlanmış olup çalışmalar devam etmektedir.

MTA, şehir planlamalarında kullanılabilecek diri fay ve heyelan haritalarını ülke çapında hazırlamakta olup afet riskleri bu haritalardan yararlanılarak belirlenmektedir. Ülkemiz heyelan haritaları tamamlanmıştır. Ayrıca, ilki 1992 yılında MTA tarafından yayınlanmış olan Türkiye Diri Fay Haritasının güncellenmesi çalışmalarının yüzde 80'i tamamlanmış olup Türkiye Diri Fay Veri Tabanı oluşturulmasına devam edilmektedir. Bu kapsamda 1/250.000 ölçekli diri fay haritalarının basımına da başlanmıştır.

MTA, dünyadaki ve ülkemizdeki uygulamaları yeni olan, doğal jeolojik faktörler ile insan ve hayvan sağlığı arasındaki ilişkiyi inceleyen ve olağan çevresel faktörlerin bu tip sağlık problemlerinin coğrafi dağılımlarını ortaya koyan bir bilim dalı olan tıbbi jeoloji çalışmalarını sürdürmektedir.

Metalik maden aramalarına yönelik olarak, özellikle sondajlı çalışmaların ağırlık kazandığı Doğu Anadolu, Doğu Karadeniz, Batı-Orta Anadolu ile Orta Anadolu-Orta Toroslar bölgelerinde çalışmalara devam edilmektedir. Sürdürülen arama çalışmaları ile, Divriği-Akdağ'da molibden ve çinko-kurşun cevherleşmesi saptanmış, Adıyaman bölgesinde önemli bakır cevherleşmesi bulguları elde edilmiştir. Orta Anadolu'da Nevşehir, Aksaray, Niğde'de altın aramalarına yönelik sondajlı arama çalışmaları tamamlanmış olup değerlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Batı Anadolu'da Çanakkale-Gökçeada'da yapılan sondajlarda 200 m'ye varan kalınlıklarda bakır ve altın içerikli zonlar kesilmiş, Tepeköy porfiri bakır-altın yatağı keşfedilmiş, Yıldıztepe'de önemli bakır içeren zonlar tespit edilmiştir. 2010 yılında Trabzon-Araklı'da kurşun-çinko cevherleşmesi keşfedilmiş olup rezerv ve tenör hesaplamaları yapılmaktadır.

Endüstriyel mineral ve hammadde kaynaklarının araştırılmasına yönelik olarak Orta Anadolu, Trakya ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde aramalara devam edilmektedir. Maden ihracatımızda en büyük paya sahip olan mermer ve kil konusunda ülke genelinde potansiyel alan belirleme ve alternatif sahaları araştırmaya yönelik çalışmalar 2010 yılında da sürdürülmektedir.

Hızlı bir gelişme potansiyeline sahip olan GAP Bölgesi'nde 2006 yılında endüstriyel hammadde kaynaklarının araştırılmasına yönelik çalışmalara hız verilmiştir. 2006-2009 yılları arasında yürütülen projelerde yeni sahaların tespitine yönelik araştırmalar sürdürülmüş olup bölgede kuvarsit, alçı taşı, çimento hammaddesi ve mermer gibi endüstriyel hammadde oluşumları ortaya çıkartılmıştır.

MTA'nın ETİ Maden ile yürüttüğü ortak çalışmalar neticesinde, ülkemizin bilinen bor rezervi yüzde 50 oranında artırılmış, 2 milyar ton olan bor rezervimiz 3 milyar tona ulaşmıştır.

Ülkemiz 31.500 MWt olan jeotermal enerji potansiyeli ile dünyada 7. Avrupa'da ise 1. sırada yer almaktadır. Ülkemizde 40 yılda görünür hale getirilen jeotermal ısı kapasitesi 3.100 MWt iken, son 4 yılda yaklaşık yüzde 44 artırılarak 4.500 MWt'e yükseltilmiş, yılda 2.000 m olan arama sondaj miktarı 20.000 m'lere ulaşmıştır. 2009 yılında 19 adet kuyuda çalışmalar tamamlanmış olup toplam 18.230 m sondaj sonucunda 240 MWt ısı enerjisi açığa çıkarılarak ülkemiz ekonomisine kazandırılmıştır. 2010 yılı Kasım ayı sonu itibarıyla toplam 20.260 m sondaj çalışması tamamlanmış olup 13 adet kuyuda çalışmalar sonlanmış, 9 adet kuyuda ise çalışmalar devam etmektedir. Bu çalışmalar neticesinde Kütahya-Şaphane'de elektrik üretimine uygun bir saha bulunmuştur.

MTA tarafından 2005 yılından itibaren kömür aramalarına yönelik çalışmaların hızlandırılması sonucunda, 2010 yılı Kasım ayı sonu itibarıyla 657.000 m sondajlı arama yapılmış ve linyit rezervimiz 4,2 milyar ton artırılmıştır. 2010 yılında MTA uhdesinde bulunan 119 adet kömür ruhsat sahasında toplam 140.000 m kömür arama sondajı hedeflenmiş olup Kasım ayı sonu itibarıyla programın 101.000 m'si tamamlanmıştır.

Üç tarafı denizlerle çevrili olan ülkemiz, yaklaşık 480.000 km² deniz yetki alanına sahiptir. Açık denizlerimizde ekonomik varlıklarımızın (petrol, doğalgaz vb.) aranması amacıyla uluslararası standartlarda derin sularımızda sismik araştırmalar yapabilecek stratejik öneme sahip, ileri teknoloji ürünü ekipmanla donatılmış modern bir araştırma gemisinin yapım projesi yürütülmektedir. Ayrıca sığ denizlerimizde ve koylarda araştırma yapabilecek 22 m boyunda bir araştırma botunun hibe yoluyla yapımı Denizcilik Müsteşarlığı'nın desteği ile tamamlanmıştır.

2010 yılı Kasım ayı sonu itibarıyla 44.804 adet numunede 295.692 adet analiz/test yapılmış olup 2010 yılında hedefimiz 50.000 numunede 350.000 adet analiz/test sayısına ulaşmaktır. Ancak MTA analiz faaliyetlerinde, sadece analiz/testlerde salt kapasite artışı ile yetinilmemektedir. Gelişmiş ülkelerde yapılabilen bütün analizlerin, laboratuvarlarımızda güvenilir ve hızlı yapılabilmesi, analiz/test sonuçlarının uluslararası geçerliliğinin sağlanabilmesi amacıyla yürütülen akreditasyon çalışmaları kapsamında başvurusu yapılan kömür ve kok, mekanik doğal taşlar ve doğal taş ürünleri ve toprakta bakır tayinine ilişkin parametrelerde akreditasyon belgeleri alınmıştır.

Ayrıca, 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 47. maddesinin üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen, "Bakanlık tarafından, ruhsat müracaatlarına kapatılan alanlar ile havza ve kuşak madencilikliğini geliştirmek ve jeolojik yapıyı aydınlatmak için herhangi bir sebeple hükümden düşmüş, terk edilmiş veya taksir edilmiş alanlarda, Bakanlıkça da gerekli görüldüğü takdirde Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğüne arama faaliyeti yaptırılmak gayesiyle ruhsat verilir..." maddesi hükmü kapsamında 2011 yılında başta metalik madenler olmak üzere, maden aramalarına önem verilecektir.

4. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanlığı (TAEK)

Nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımının sağlanması kapsamında TAEK iki ana görevi üstlenmiş durumdadır. Bunlardan birincisi nükleer enerji kullanımına ilişkin temel ilke ve politikaların belirlenmesine katkıda bulunmak ve bu konuda gerekli araştırma-geliştirme çalışmalarına öncülük etmek; diğeri de nükleer enerji/radyasyon uygulamaları sırasında nükleer güvenliğin ve radyasyondan korunmanın sağlanması için gerekli düzenleme ve denetleme faaliyetlerini yürütmektir.

Nükleer teknolojinin ülke çıkarlarına uygun olarak enerji üretiminde kullanılabilmesine yönelik çalışmalar TAEK'in öncülüğünde sürdürülmektedir. TAEK'in 2010 Yılı Yatırım Programında 8 adet yatırım projesi yer almaktadır. Ayrıca TAEK tarafından Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA) ve İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı/Nükleer Enerji Ajansı (OECD/NEA) ile işbirliği içinde nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımına ilişkin faaliyetler yürütülmektedir.

TAEK'in düzenleme ve denetleme faaliyetleri, nükleer tesisler ve radyasyon tesislerine ilişkin tüm faaliyetler ile radyasyon uygulamalarının güvenli bir şekilde yürütülmesinin sağlanması amacıyla lisanslanması ve denetlenmesini kapsamaktadır. Bu görevler yürütülürken var olan mevzuatın ulusal ve uluslararası tecrübelerle dayanarak güncelleştirilmesi ve gerekli görülen alanlarda yeni mevzuatın tesis edilmesi çalışmaları sürdürülmektedir.

Bakanlık olarak, ülkemizin nükleer teknoloji geliştirme ve enerji üretmeye yönelik hedeflerine ancak kararlı bir nükleer program dahilinde, ulusal endüstrimiz ve insan gücümüz ile ulaşılacağını

düşünmekteyiz. Bu bağlamda TAEK, nükleer teknolojilerin ülke menfaatine uygun olarak güvenli ve emniyetli bir şekilde kullanılmasına yönelik çalışmalara öncülük etmeye devam edecektir.

5. Türkiye Elektrik İletim A.Ş. Genel Müdürlüğü (TEİAŞ)

TEİAŞ, elektrik enerjisinin iletimi görevinin yanında ulusal elektrik sisteminin işletilmesini, elektrik piyasasının rekabete dayalı işlemlerini sağlayacak olan Piyasa Mali Uzlaştırma Sisteminin çalıştırılmasını ve sistem işletmesine yönelik olarak yatırımların (idame-yenileme-yeni) gerçekleştirilmesini sağlamakla da sorumludur. Bu kapsamda TEİAŞ tarafından, 1,1 milyon avro proje bedelli Uzaktan Sayaç Okuma Projesi ile 2 milyon avro proje bedelli Piyasa Yönetim Sistemi Projesi ihaleleri gerçekleştirilmiş bulunmaktadır. Bu projeler tamamlanmış olup 2011 yılı Ocak ayı itibarıyla sanal, Mart ayı itibarıyla ise Avrupa Elektrik Piyasası ile tam uyumlu bir elektrik piyasası uygulaması başlatılabilecektir.

2002'de 42.765 km olan elektrik iletim hattı yapılan yatırımlarla 2010'da 48.432 km'ye çıkarılmıştır.

Elektrik iletim hattı altyapısını güçlendirmek için toplam trafo gücü 2002'de 65.133 MVA'dan 2010'da 98.896 MVA'ya çıkarılmıştır.

TEİAŞ'ın 2010 Yılı Yatırım Programında yer alan projelerinden toplam uzunluğu 1.295 km olan 22 adet enerji iletim hattı (380-154 kV) ile 36 adet toplam 2.100 MVA gücünde trafo merkezinin (380-154 kV) tesisleri 2010 yılı sonu itibarıyla tamamlanacaktır.

TEİAŞ'ın 2011 Yılı Yatırım Programında İletim Tesisleri Grubunda 101 adet 380 kV (Proje Tutarı 2,1 milyar TL), 284 adet 154 kV (Proje Tutarı 1,4 milyar TL) olmak üzere toplam 385 adet ve diğer projelerle birlikte toplam 418 adet proje yer almaktadır. Toplam proje tutarı 3,6 milyar TL'dir.

Planlanan iletim tesisleri ile; iletim sistemi işletme performansının yükseltilmesi, enterkonnekte sistemde üretim ve tüketim bölgeleri arasında iletim kapasitelerinin ve uluslararası enterkonneksiyonlarımızdaki transfer kapasite limitlerinin artırılması amaçlanmıştır. Bu kapsamda TEİAŞ tarafından 650 MW güçte bir enerjinin aktarılacağı Borçka - Sınır (Gürcistan) EİH (130 km) ve Irak'a yapılan enerji ihracaatının arttırılmasına yönelik Gercüş-İlusu-Cizre-Sınır (Irak) EİH (130 km) projelerinin alt yapı çalışmaları devam etmektedir. Borçka - Sınır (Gürcistan) EİH'nın yapımına paralel olarak Gürcistan tarafında da 700 MW kapasiteli Back to Back İstasyonu Gürcistan Hükümeti tarafından tesis edilecektir. Ayrıca, İran ile yapılan/yapılacak enerji alışverişinin miktarını arttırmak (600-1.200 MW) amacıyla Van'da Back to Back İstasyonu tesis edilmesi üzerine fizibilite çalışmaları tamamlanmıştır.

TEİAŞ, büyük şehirlerimizin meskun mahalleleri içerisinde kalmış, işletme problemleri yaşanan, enerji iletim hatlarının teknik olarak mümkün olanlarının yeraltına alınması projelerine devam etmektedir.

6. Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü (EÜAŞ)

Bakanlığım ilgili kuruluşlarından EÜAŞ 2010 yılı Kasım ayı sonu itibarıyla 24.199 MW olan kurulu gücü ile Türkiye kurulu gücünün yüzde 50'sini ve Türkiye elektrik enerjisi üretiminin yüzde 45'ini karşılamaktadır. 2010 yılı sonu itibarıyla kuruluşun elektrik enerjisi üretiminin bağlı ortaklıkları ile birlikte 96 milyar kWh'ye ulaşması beklenmektedir.

Uzun yıllardır işletilen termik ve hidrolik santrallerimizde yeni teknolojiler kullanılarak verimi yükseltmek ve üretim kapasitesini arttırmak için 2005 yılında başlatılan rehabilitasyon çalışmaları devam etmektedir. Rehabilitasyon projeleri kapsamında santrallerin performansı, güvenilirliği ve ömrünün artırılmasının yanı sıra çevre mevzuatına uygunluğun sağlanması da amaçlanmaktadır.

Termik santrallerimizde 2005-2009 döneminde, 762 projeden 512 adet proje ve tedarik işlemi tamamlanmıştır. 130 adet proje ve tedarik işi devam etmekte olup 120 adet projede ise ihale işlemleri yürütülmektedir.

Kangal Termik Santralı 1. ve 2. Ünite Kazanları Rehabilitasyonu ve Optimizasyonu Projesi için yüklenici firma ile 7 Eylül 2006 tarihinde sözleşme imzalanmıştır. 1. ünitenin demontaj ve montaj işlerine Mart 2008'de başlanmış olup 22 Aralık 2009 tarihinde geçici kabul yapılarak tamamlanmıştır. 2. ünite de ise, de-montaj ve montaj işleri Mayıs 2009 itibarıyla başlamış olup Şubat 2010'da tamamlanmıştır. 24 Nisan 2010 tarihinde 2. ünite senkronizasyon yapılarak devreye alınmış olup deneme işletmesi 8 Haziran 2010 tarihi itibarıyla başarılı bir şekilde tamamlanmıştır. Ağustos 2010'da başlayan geçici kabul çalışmaları devam etmektedir.

Hamitabat Doğalgaz Kombine Çevrim Santralının 2 Adet Gaz Türbininin Rehabilitasyonu Projesinin 26 Aralık 2007 tarihinde sözleşmesi imzalanmış olup sözleşme bedeli 21,3 milyon avrodur. Proje kapsamında D2 ünitesindeki çalışmalar tamamlanmış olup ünite, 24 Şubat 2010'da devreye alınmıştır. D1 ünitesindeki çalışmalar ise Temmuz 2010'da tamamlanmıştır. Bu proje ile D1 ve D2 gaz türbinlerinde güç artışı yapılarak üretim verimliliği de artırılmıştır.

Hamitabat Doğalgaz Kombine Çevrim Santralında 4 Adet Gaz Türbininin (C-D bloğu türbinleri) Çift Yakıt (doğalgaz-motorin) Dönüşümü ve Gaz Türbinleri Kontrol Sistemlerinin Yenilenmesi Projesi için yüklenici firma ile 26 Aralık 2007 tarihinde sözleşme imzalanmıştır. Sözleşme bedeli 14,6 milyon avrodur. C1, C2 ve D1, D2 ünitelerinde yakıt dönüşümü çalışmaları Ağustos 2010 başında tamamlanmıştır. Bu proje ile C-D bloğu gaz türbinlerinin kontrol sistemleri de yenilenmiştir.

36 yıldan beri hizmet veren Keban HES'de eskiyen sistemlerin yenilenmesi, verimin artırılması ve kurulu gücün yükseltilmesi amacıyla kapsamlı bir rehabilitasyon yapılması planlanmıştır. Yapılan ihale sonucunda TEMSAN ile 2 Nisan 2009 tarihinde 50,3 milyon avro bedelle sözleşme imzalanmıştır. TEMSAN'a yer teslimi yapılarak işe başlanmıştır. TEMSAN tarafından, Keban 2. grup 7. üniteye hızlı iyileştirme çalışmaları tamamlanmıştır. Keban HES Rehabilitasyon ihalesi, Ankara 16. İdare Mahkemesi'nin kararına istinaden Kamu İhale Kurumu (KİK)'nin 23 Şubat 2010 tarih ve 2010/MK-18 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir. Aynı konuda EÜAŞ Yönetim Kurulu almış olduğu 25 Mart 2010 tarih ve 45 sayılı Kararı doğrultusunda sözleşmenin feshi ile ilgili çalışmalar yürütülmektedir. Diğer taraftan konu KİK tarafından temyiz edilmiştir. Hukuki süreç devam etmektedir.

Atatürk-Karakaya HES Kontrol Kumanda ve Otomasyon Sistemleri Rehabilitasyon Projesi, santrallerin güvenli ve sürekli üretiminin sağlanması için yapılmaktadır. Sözleşme bedeli 22,6 milyon avrodur. Her iki santralda da ünitelere ait işler tamamlanmış, ünite geçici kabulleri yapılmıştır. Santral ortak sistemlerine ait işler devam etmekte olup işin 2010 yılı sonunda tamamlanması planlanmaktadır.

Üretim kapasitemizin artırılması için en önemli yatırımlarımızdan birisi olan; Ambarlı Fuel-Oil Santralı 4. ve 5. Ünitelerinin Gaz Türbini İlave Edilerek Kombine Çevrim Santralına Dönüştürülmesi Projesi için 10 Kasım 2008 tarihinde 384 milyon avro bedelle sözleşme imzalanmıştır. Projenin finansmanı öz kaynaklardan karşılanmaktadır. Bu proje ile santralın kurulu gücü 540 MW artırılarak 840 MW'a yükseltilecektir. Firmaya yer teslimi yapılarak işe başlanmıştır. Demontaj işleri tamamlanmış, sökümü yapılan buhar türbinleri bakım-onarım ve rehabilitasyon yapılmak üzere yurt dışına gönderilmiştir. İnşaat çalışmaları ve malzeme sevkiyatı devam etmektedir. Montaj çalışmalarına başlanmış olup projenin 2011 yılı sonunda tamamlanması planlanmıştır.

Yakıtının motorin olması nedeniyle üretim maliyetinin yüksek olması yüzünden uzun zamandır çalıştırılmayan Aliğa Kombine Çevrim Santralının 4 adet gaz türbininin yakıt sistemi, doğalgazı da

kullanabilmesine olanak sağlayacak şekilde 17,6 milyon avro harcanarak çift yakıt (motorin-doğalgaz) dönüştürülmüş ve gaz türbinleri 15 Haziran 2008 tarihinde işletmeye alınmıştır. 3 ve 4 no'lu grupların buhar türbinlerinde rehabilitasyon çalışmaları Eylül 2009 tarihinde tamamlanarak üniteler devreye alınmıştır. 1 ve 2 no'lu gruplarda ise rehabilitasyon çalışmaları devam etmekte olup işin 2010 yılı sonunda bitirilmesi planlanmıştır. Projenin gerçekleştirilmesi sonucunda, hem yakıt maliyeti hem de doğalgaza dönüşümden dolayı emisyonlar düşürülmüş olacaktır.

Yeniköy Termik Santralı Baca Gazı Kükürt Arıtma Tesisinin geçici kabul çalışmaları devam etmektedir. Santralın kazanlarında devam eden rehabilitasyonun tamamlanmasını müteakip 2010 yılı sonuna kadar tesisin geçici kabulünün yapılması planlanmıştır.

Yeniköy Termik Santralı 1. ve 2. Ünite Kazanlarının Rehabilitasyonu ve Yanma Optimizasyonu Projesi için yüklenici firma ile 29 Kasım 2007 tarihinde sözleşme imzalanmıştır. Sözleşme bedeli 57,5 milyon avrodur. Tasarım ve tedarik çalışmaları sonrasında, 2. ünite kazan rehabilitasyonu tamamlanmış ve santral devreye alınmıştır. Geçici kabul çalışmalarına başlanmış olup çalışmalar devam etmektedir. 1. ünite ise devreye alma çalışmaları tamamlanmış olup 22 Kasım 2010 tarihinde başlayan deneme işletmesi devam etmektedir.

Soma Termik Santralı 1. ve 2. Ünite Kazan Rehabilitasyonu Projesi, Yüksek Planlama Kurulu'nun 16 Eylül 2009 tarih ve 2009/27 sayılı Kararı ile 2009 Yılı Yatırım Programına alınmıştır. Proje tutarı 172 milyon TL'dir. İhale hazırlık çalışmaları devam etmekte olup 2011 yılı başında ihaleye çıkılması planlanmıştır.

Soma Termik Santralı 3. ve 4. Ünite Elektrofiltre Rehabilitasyonları Projesi için ihale hazırlık çalışmaları tamamlanarak ihaleye çıkmış ve 1 Ekim 2010 tarihinde teklifler alınmış olup değerlendirme devam etmektedir.

Soma Ayıtlı Kül Barajı Rehabilitasyonu Projesinin sözleşmesi 21 Temmuz 2006 tarihinde imzalanmıştır. İşin yüzde 80'i tamamlanmış olup Nisan 2011'de tamamlanması planlanmıştır.

Çatalağzı Termik Santralında Kül ve Cürufun Uzaklaştırılması ve Depolanması Projesinde montaj çalışmaları tamamlanmış ve geçici kabulü yapılmıştır. Eylül 2010 itibarıyla santraldan çıkan kül ve cüruf, kül barajına gönderilmektedir.

Afşin-Elbistan kömür havzasındaki C ve E kömür sahalarından, termik santral kurmak ve işletmek üzere belli bir süre ile rödovans karşılığı kömür üretim hakkı verilmesi projesi için danışmanlık hizmet alımı ihalesine çıkmış ve kazanan firma ile sözleşme imzalanmış olup danışman firma, çalışmalarına devam etmektedir.

Çayırhan Kömür Havzası I. Saha Sondaj Projesi ile ilgili olarak, 27 Eylül 2007 tarihinde MTA ile sözleşme imzalanmıştır. 60.622 m'lik sondaj, kömür analizi ve hidrojeolojik etütleri kapsayan proje, Haziran 2010 itibarıyla tamamlanmıştır.

Çayırhan II. Saha Sondajlı Etüt Projesi, 147,3 milyon TL proje tutarı, 30,7 milyon TL ödenekle 2010 Yılı Yatırım Programına Haziran 2010'da alınmıştır. Bu proje için MTA ile 14 Temmuz 2010 tarihinde sözleşme imzalanmış olup iş devam etmektedir.

7. Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş. Genel Müdürlüğü (TETAŞ)

TETAŞ, 2009 yılında 84,1 milyar kWh enerji almış, bu enerjiye karşılık 9,3 milyar TL ödeme yapmış, bu dönemde 83 milyar kWh enerji satışından 11 milyar TL hasılat elde etmiş, yıl sonu faaliyetlerini 372 milyon TL karla kapatmıştır. 2010 yılında ise Ekim ayı sonu itibarıyla 72,1 milyar kWh enerji almış, enerji

alış bedeli olarak 9,1 milyar TL ödeme yapmış; aynı dönem için 70,9 milyar kWh enerji satışından 10,7 milyar TL hasılat elde etmiştir.

Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği çerçevesinde; 2009 yılında Piyasa Mali Uzlaştırma Merkezi'nden (PMUM) 3,6 milyar kWh elektrik enerjisi 468 milyon TL bedelle alınmış, 1,5 milyar kWh elektrik enerjisi 226 milyon TL bedelle PMUM'a satılmıştır.

2010 yılının ilk 10 aylık döneminde ise, PMUM'dan 1,8 milyar kWh elektrik enerjisi 159 milyon TL bedelle alınmış, 3,9 milyar kWh elektrik enerjisi 583 milyon TL bedelle PMUM'a satılmıştır.

Türkmenistan'dan 2009 yılında 506 milyon kWh, 2010 yılının ilk 10 aylık döneminde ise 440 milyon kWh elektrik enerjisi ithal edilmiştir. Bu miktarın yıl sonunda 540 milyon kWh civarında gerçekleşmesi beklenmektedir.

Bakanlığım ile Gürcistan Enerji Bakanlığı arasında, 26 Eylül 2006 tarihinde imzalanan protokol çerçevesinde, Gürcistan-Acara Özerk Cumhuriyeti ile mübadele kapsamında imzalanan, 30 Ekim 2006 tarihli Elektrik Enerjisi Alış-Veriş Anlaşması'nın süresi, Gürcistan-Acara Özerk Cumhuriyeti'nden gelen talep üzerine 13 Aralık 2010 tarihinde 2 yıl uzatılmıştır. Mübadele kapsamında elektrik enerjisi alış-verişinin gerçekleştirildiği 2005-2008 yılları arasında Acara'ya 319,3 milyon kWh elektrik enerjisi verilmiş, aynı dönemde 573,2 milyon kWh elektrik enerjisi alınmıştır. 2009 yılı ve 2010 yılının ilk 10 aylık döneminde ise Acara'dan 378 milyon kWh elektrik enerjisi alınmıştır.

Diğer taraftan Suriye'nin, ülkenin kuzeyinde meydana gelen enerji darboğazına çözüm arayışları kapsamında ülkemize yaptığı müracaat üzerine, iyi komşuluk ilişkileri de gözetilerek, 3 Ekim 2006 tarihinde sözleşme imzalanmış ve elektrik enerjisi ihracatına başlanmıştır. Suriye'den gelen talep üzerine 2007 ve 2008 yıllarında süresi 1 yıl olmak üzere yeni sözleşmeler imzalanmıştır. Bu kapsamda Suriye'ye, 8 Kasım 2006 tarihinden 2008 yılı Nisan ayı sonuna kadar 1,2 milyar kWh elektrik enerjisi verilmiştir. Suriye ile 5 Haziran 2009 tarihinde yeni bir Elektrik Enerjisi Satış Anlaşması imzalanmış ve bu anlaşma kapsamında Suriye'ye 2010 yılı Ekim ayı sonuna kadar 957 milyon kWh elektrik enerjisi verilmiştir.

8. Türkiye Elektromekanik Sanayi Genel Müdürlüğü (TEMSAN)

TEMSAN, Ankara ve Diyarbakır'da bulunan tesisleri ile özet olarak; hidroelektrik santrallerin elektromekanik teçhizatının tasarımı, projelendirilmesi, imalatı, montajı ve devreye alınması işlerinin anahtar teslimi esasına göre yürütülmesi, kamu ve özel sektör kuruluşlarına çeşitli tip şalt malzemelerinin üretimi, trafo merkezlerinin yapımı, santrallerin rehabilitasyonu, çimento sanayi ve yan sanayi için büyük güçte makine ve çelik konstrüksiyon imalatının yapılması ile termik ve hidroelektrik santrallerde kullanılan muhtelif güçlerdeki elektrik motorlarının yenilenmesi faaliyetlerini yürütmektedir. TEMSAN ayrıca küçük su kaynakları, rüzgar, güneş gibi yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanmak amacıyla enerji sistemlerinin geliştirilmesi ve üretilmesi faaliyetlerini yürütmektedir.

Bu kapsamda; imalat çalışmaları tamamlanmış olan Alpaslan-I HES ile Cuniş HES'in montaj, Kılavuzlu, Manyas, Topçam ve Çine HES'lerin imalat ve montaj çalışmalarına devam edilmektedir. Özel sektörden siparişi alınan Asarcık, Dumlu ve Gelinkaya HES'ler için proje çalışmalarına başlanmıştır. Kürtün ve Batman HES'lerin işletme ve bakım-onarım hizmetleri, bedeli mukabili TEMSAN tarafından yürütülmektedir.

Öte yandan Aliağa Doğalgaz Türbinleri ve Kombine Çevrim Santrali, Kemerköy, Tunçbilek, Seyitömer, Afşin Elbistan Termik Santralleri ile Altınkaya, Gezende, Doğankent, Karakaya, Gökçekaya,

Demirköprü, Karkamış, Borçka, Çamlığöze ve Beyköy HES'leri için yerli kaynaklar kullanılarak çeşitli rehabilitasyon işleri tamamlanmıştır.

Ayrıca bugüne kadar farklı gerilimlerde (154 kV, 380 kV) toplam 51 adet trafo merkezi tamamlanmış olup Çaykara Trafo Merkezi'nin imalat ve montaj çalışmaları sürdürülmektedir.

Türkiye'nin 3. büyük hidroelektrik santrali olan Keban HES'in, 2 Nisan 2009 tarihinde imzalanan rehabilitasyon işleri sözleşmesi kapsamında TEMSAN tarafından gerçekleştirilen hızlı iyileştirme işlemi sonucunda, Keban HES 2. grup 7. ünitesinin kurulu gücü 160 MW'dan 180 MW'a yükseltilerek ülkemize 20 MW'lık ek bir üretim kapasitesi kazandırılmıştır. Keban HES'in rehabilitasyon işlerine ilişkin hukuki süreç devam etmektedir.

AR-GE çalışmaları kapsamında; küçük HES'ler için çeşitli tip ve büyüklüklerde 23 adet türbin tasarımı yapılmış, toplam 41 adet türbin imal edilerek bunlardan 20 adedinin satışı gerçekleştirilmiştir. 12 kV 1250/2500 A, 31,5 kA numune hücre imalat çalışmaları tamamlanarak yurtdışına teste gönderilmiş olup test başarıyla tamamlanmıştır. Ayrıca, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi ile birlikte Su Türbini Tasarımı ve Testleri Merkezi Altyapı Projesi başlatılmıştır.

TÜBİTAK Kamu Kurumları Araştırma Projelerini Destekleme Programı kapsamında küçük ve orta ölçekli hidroelektrik santrallerin kontrol, kumanda, ölçme ve koruma sistemi (HESKON, 10 MW) prototipi başarıyla gerçekleştirilmiş olup Cuniş HES'de uygulaması yapılmaktadır. Ayrıca, sözleşmeleri imzalanan Asarcık, Dumlu ve Gelinkaya HES'lerinde uygulama yapılması planlanmaktadır.

İhracat faaliyetleri kapsamında; Tacikistan, KKTC ve İngiltere'ye mini türbin, Irak'a ise az yağlı ve vakumlu kesici ihracatı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Madagaskar'da kurulu bir hidroelektrik santralin çark onarımı yapılmıştır. Yine, TEMSAN ile Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi arasında, Fiji Adaları'nda kurulacak enerji tesisleri konusunda imzalanan protokol çerçevesinde montaj ve test çalışmaları TEMSAN ekibi tarafından Fiji Adaları'nda sürdürülmektedir.

9. Türkiye Petrolleri A.O. Genel Müdürlüğü (TPAO)

TPAO, 2003 yılında ivme kazanan yurtiçi ve yurtdışı arama yatırım hamleleri ve rekor düzeydeki yatırım bütçeleri ile arama ve sondaj faaliyetlerine hız vermiştir. Yatırım bütçesi 2008 yılında 336 milyon dolar, 2009 yılında 461 milyon dolar, 2010 yılında ise 686 milyon dolar olmuş ve 2011 yılında 823 milyon dolar olarak planlanmıştır.

TPAO'nun 2009 yılında üretim programı 10,3 milyon varil olmasına rağmen, yaptığı yeni keşiflerle, üretim artırma çalışmaları ve Diyarbakır-Beykan Kurkan Sahasının TPAO'ya devriyle, gerçekleşme 12,4 milyon varil olmuştur. TPAO, 2009 yılında 80'e yakın kuyu açmış olup bu yılki hedefi ise daha fazla kuyu açabilmektir.

TPAO, 2003 yılından itibaren değişen arama stratejisi ve artan arama yatırımlarına bağlı olarak yurtiçi kara alanlarının yanında yurtdışı ve özellikle denizlerdeki hidrokarbon aramacılığına büyük önem vermektedir. Bu strateji doğrultusunda, Karadeniz başta olmak üzere kendi başına ve ayrıca yabancı şirketlerle ortaklaşa yürüttüğü arama projeleri kapsamında 2004-2009 yıllarında denizlerimizde yoğun bir sismik program gerçekleştirmiş olup çalışmalara 2010 yılında da devam etmektedir.

Yakın gelecekteki hedefimiz, Karadeniz'in derin sularındaki hidrokarbon potansiyelini ülke ve dünya ekonomisine kazandırmaktır. Ege ve Akdeniz'de yürütülmekte olan arama yatırımlarımızdan da geleceğe dönük olarak ümitli sonuçlar elde edilmektedir.

Bu kapsamda, PETROBRAS firması yapılan anlaşma kapsamında, dünyanın en büyük petrol arama platformlarından biri olan Leiv Eiriksson ile Sinop-1 ve Yassıhöyük-1 kuyularının sondajı tamamlanmıştır. TPAO'nun operatörlüğünde Sürmene-1 kuyusunun sondajına aynı platform ile 7 Kasım 2010 tarihinde başlanılmış olup 3.014 m'de sondaj çalışmalarına devam edilmektedir. Diğer taraftan, Karadeniz'de Samsun Bloğunu içeren Ortak İşletme Anlaşması kapsamında, EXXONMOBIL tarafından yapılan 2 ve 3 boyutlu sismik veriler toplanarak, değerlendirme çalışmaları sürdürülmektedir. EXXONMOBIL'in ilk mükellefiyet kuyusuna 2011 yılı ilk çeyreği sonunda başlaması beklenmektedir.

TPAO, klasik petrol ve doğalgaz aramacılığı dışında yeni metotları ve teknolojileri de ülkemiz kaynaklarının ortaya çıkarılmasında kullanmaktadır. TPAO ve TransAtlantic/TEMI şirketleri arasında geleneksel olmayan rezervuarlardan petrol ve doğalgaz üretimini sağlamak amacıyla 9 Nisan 2010 tarihinde bir mutabakat zaptı imzalanmıştır. Bu kapsamda, Güney Doğu Anadolu ve Trakya Bölgesi'nde 4 adet yeni kuyunun kazılması planlanmaktadır.

Ülkemizde ilk kez tesis edilen 1,6 milyar m³ kapasiteli Silivri-Değirmenköy Doğalgaz Depolama Tesislerinin depolama kapasitesi bugün itibarıyla 2,1 milyar m³'tür. Yeni depolama sahalarının tesis edilmesine yönelik çalışmalar devam etmekte olup doğalgaz depolama kapasitesinin yaklaşık 2,83 milyar m³'e ve geri üretim kapasitesinin 50 milyon m³/gün'e çıkarılması çalışmaları hızlı bir biçimde sürdürülmektedir.

TPAO, Kazakistan'da yüzde 49 hisseyle ortak olduğu KTM şirketiyle ham petrol, Azerbaycan'da yüzde 6,75 hisseyle ortak olduğu ACG (Azeri-Çıralı-Güneşli) Projesinde ham petrol ve yüzde 9 hisseyle ortak olduğu Şah Deniz Geliştirme ve Üretim Projesinde doğalgaz ve kondensat üretimine devam etmektedir.

TPAO'nun Azerbaycan'da yüzde 10 hisseyle ortak olduğu Alov Arama Projesinde Hazar'ın statüsü ve sınır problemlerine ilişkin görüşme ve gelişmeler takip edilmektedir.

Libya'da Blok 147/3-4 Arama Projesinde bugüne kadar açılan 10 arama kuyusundan 7'sinde petrol keşfi gerçekleştirilmiş olup sondaj çalışmaları devam etmektedir. Irak'ta 2009 yılında, Irak-Bağdat Ofisini açarak Bağdat'da ofis açan ilk yabancı petrol şirketi olma ünvanını elde etmiştir. Irak Petrol Bakanlığınca açılan 2. Tur Ruhsat İhalesinde Ortaklığımızın yüzde 10 hisse sahibi olduğu konsorsiyum, Basra Sahası ihalesini kazanmıştır. Ayrıca, Missan Petrol Sahaları ile ilgili Anlaşma 17 Mayıs 2010 tarihinde Bağdat'ta CNOOC, TPAO ve Iraqi Drilling Co. (IDC) Konsorsiyumu ile Irak Petrol Bakanlığınca bağlı Missan Oil Co. tarafından imzalanmıştır. Irak 3. Tur Petrol İhalesi 20 Ekim 2010 tarihinde Bağdat'ta gerçekleştirilmiştir. İhalede Akkas, Mansuriya ve Siba Gaz Sahaları ihaleye çıkartılmış olup Ortaklığımız ihaleye çıkartılan her üç sahaya da içinde bulunduğu konsorsiyumlar vasıtasıyla teklif vermiştir. Kazanılan Mansuriya ve Siba sahaları için anlaşmalar paraflanmış olup Irak Bakanlar Kurulu onayı sonrası imzalanarak yürürlüğe girmesi beklenmektedir.

Türkiye Irak Gaz İhraç Projesi kapsamında, TPAO, BOTAŞ ile SHELL arasında Irak doğalgazının aranması, üretilmesi, nakliyesi ve pazarlanması için bir mutabakat zaptı imzalanmış olup bu çerçevedeki çalışmalara devam edilmektedir.

İran'da, Bakanlığımız ile İran Enerji Bakanlığının 14 Temmuz 2007 tarihinde yapmış olduğu ortak mutabakat zaptı çerçevesinde, Güney Pars Sahasının Geliştirme ve Üretim Projesi'nin 22-23-24 no'lu fazları, doğrudan müzakereler yoluyla TPAO'ya açılmıştır.

Ayrıca Gürcistan ve Suriye ile ilgili olarak ortak petrol ve doğalgaz arama ve üretim projelerinin geliştirilmesine önem verilmekte olup Rusya, Ukrayna, Cezayir, Mısır, Sudan, Yemen ve Brezilya ile iş geliştirme faaliyetlerimiz sürdürülmektedir.

10. Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş Genel Müdürlüğü (BOTAŞ)

1987 yılında 500 milyon m³ olan yıllık yurtiçi doğalgaz tüketiminin 2010 yılı sonunda 31 milyar m³ olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

2010 yılında Ekim ayı sonu itibarıyla 4,1 milyar m³'ü doğalgaz eş değeri sıvılaştırılmış doğalgaz (LNG) olmak üzere yaklaşık 25,4 milyar m³ doğalgaz ithalatı, yine 2010 yılı Ekim ayı itibarıyla toplam 24,8 milyar m³ yurtiçi doğalgaz satışı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, 2010 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla 559,2 milyon m³ doğalgaz da Yunanistan'a ihraç edilmiştir.

Halihazırda doğalgaz alımına yönelik olarak Türkmenistan dahil toplam 6 ülke ile 8 ayrı doğalgaz ve/veya LNG alım ve satım anlaşması imzalanmış durumdadır.

İthal edilen doğalgazın tüketim noktalarına ulaştırılması ve doğalgazın ülke sathında yaygınlaştırılması için 2002 yılından bugüne kadar BOTAŞ tarafından yaklaşık 1,4 milyar dolar yatırım yapılmıştır. Bu kapsamda inşa edilen doğalgaz boru hatlarının uzunluğu 2002 yılında 4.510 km iken 2010 yılı Eylül ayı itibarıyla 11.441 km'ye ulaşmıştır. Devam eden iletim ve dağıtım hatlarının tamamlanarak işletmeye alınması ile 2010 yılı sonunda boru hatlarımızın yaklaşık 11.594 km'ye ulaşması hedeflenmiştir. 2002 yılına kadar 9 ile doğalgaz arzı sağlanmışken, 2002-2009 yılları arasında 57 ilimize, toplamda ise 66 ilimize doğalgaz arzı sağlanmıştır.

Ayrıca; Giresun, Hatay, Kilis, Muğla, Siirt, Batman, Bingöl, Bitlis, Muş, Mardin, Sinop, Hakkari, Şırnak, Artvin, Tunceli illerine doğalgaz arzı sağlanmasına yönelik çalışmalar da sürdürülmektedir.

Kuzey Marmara ve Değirmenköy'deki 1,6 milyar m³ depolama kapasiteli doğalgaz depolama tesisleri 2007 yılı içinde devreye alınmış olup Eylül 2009 tarihi itibarıyla bu kapasite 2,1 milyar m³'e çıkarılmıştır. Kış aylarında arz-talep dengesinin sağlanması amacıyla 2010 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla 1,6 milyar m³ doğalgaz söz konusu depolarda geri üretim yapılmak üzere hazır bulundurulmaktadır. Ayrıca, Tuz Gölü Doğalgaz Yeraltı Depolama Projesi'nin tamamlanması için çalışmalar devam etmektedir. Mühendislik çalışmaları kapsamında sismik ve sondaj çalışmaları tamamlanmış ve Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) Olumlu Belgesi alınmıştır. 8 yıl sürmesi planlanan Proje kapsamında 12 adet depo oluşturularak yaklaşık 1 milyar m³ işletme gazı depolanması sağlanacaktır. İlk 6 deponun 2015-2016 döneminde, ikinci 6 deponun 2018-2019 döneminde devreye alınması planlanmakta olup Proje için Dünya Bankası kredisi kullanılacaktır. Projenin en önemli noktalarından biri olan tuzlu su deşarjı ile her geçen yıl kurumakta olan Tuz Gölü'ne de hayat verilecektir.

11. Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü (ETİ Maden)

Eti Maden ve MTA arasında yapılan bir protokolle yürütülen Bor Master Arama Projesi kapsamında, 2002-2009 yılları arasında bor ve altın araması amaçlı toplam 66.684 m sondaj, 480.299 hektar jeolojik harita yapımı ve 12.944 adet numune analizi gerçekleştirilmiştir. 2010-2014 yıllarını kapsayan 5 yıllık dönemde ise yaklaşık 41.300 m sondaj yapılması planlanmakta olup böylece toplam 108.000 m sondaj gerçekleştirilmiş olacaktır.

Eti Maden uhdesinde toplam 28 adet maden sahası (8 bor, 5 uranyum, 3 mermer, 3 trona, 2 perlit, 2 sodyum tuzu, 1 toryum, 1 kaolen, 1 zeolit, 1 şap ve 1 bakır) bulunmaktadır. Bunlardan; 7 saha arama ruhsatlı, 21 saha ise işletme ruhsatlıdır. İşletme ruhsatlı sahaların 4 adedi Eti Maden tarafından, 4 adedi ise rödovans karşılığı işletilmektedir. Geriye kalan 13 adet sahanın değerlendirme çalışmalarına devam edilmektedir. Ayrıca, Eti Maden'e ait ruhsat sahalarında bulunan ikinci madenlerin (feldspat, manyezit,

alçıtışı) rödovans karşılığı işletilerek değerlendirilmesi amacıyla ruhsat sahalarının ruhsat haklarının devredilmesi çalışmalarına devam edilmektedir.

Eti Maden tarafından 2010 yılında bor havzasında 3,9 milyon ton tüvanan cevher üretimi planlanmış olup Ekim ayı sonu itibarıyla 3,7 milyon ton üretim yapılarak programın yüzde 95'i gerçekleştirilmiştir.

2009 yılında bor kimyasalları ve eşdeğerı ürün üretimi 1 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılında 1,2 milyon ton bor kimyasalları ve eşdeğerı ürün ve 1,8 milyon ton konsantre bor üretimi programlanmış olup Ekim ayı sonu itibarıyla programın yüzde 98'i gerçekleştirilmiştir. Eti Maden'in 2008 yılında 1,27 milyon ton olan bor kimyasalları ve eşdeğerı ürün kurulu kapasitesi, 2009 yılında 1,36 milyon tona yükseltilmiştir. 2013 yılında ise bor kimyasalları ve eşdeğerı ürün kapasitesinin yaklaşık 2,2 milyon ton olması hedeflenmektedir.

Eti Maden son yıllarda izlediği yatırım politikaları ve etkin pazarlama anlayışı ile pazar payını kademeli olarak artırarak yüzde 37 seviyelerine çıkarmış ve 2005 yılından itibaren borda dünya lideri konumuna gelmiştir.

Katma değerı yüksek bor üretimine büyük önem verilmektedir. Bu çerçevede bor ihracatında, konsantre ürünlerin payı azalırken, bor kimyasalları ve eşdeğerı ürünlerin payı artmaktadır. 2002 yılında yüzde 65 bor kimyasalları ve eşdeğerı ürün, yüzde 35 konsantre olan satış kompozisyonu şu anda yüzde 92 bor kimyasalı ve eşdeğerı ürün, yüzde 8 konsantredir. Eti Maden'in 2009 yılı toplam satış gelirlerinin yaklaşık yüzde 96'sı yurtdışı satış gelirlerinden oluşmaktadır. 2009 yılı bor ihracat tutarı 2002 yılına göre yüzde 134 artarak 435 milyon dolara ve toplam bor satış hasılatı ise 452 milyon dolara yükselmiştir. 2010 yılında 635 milyon doları ihracat olmak üzere toplam 652 milyon dolar bor satışı gerçekleştirilmesi programlanmıştır. 2010 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla öngörülen satış programı çerçevesinde 510 milyon doların üzerinde ihracat gerçekleştirilmiştir.

AB'nin sodyum boratlar ve borik asitin remeye toksik etkili maddeler olarak sınıflandırılması kararına karşı girişimlere devam edilmektedir. Bu çerçevede, AB nezdinde EU Court of First Instance'ta (AB birinci derece mahkemesi) dava edilmiş, ancak dava usl yönünden reddedilmiştir. Bununla birlikte ye devlet nezdinde İngiltere mahkemelerinde açılan dava ise devam etmektedir. Diğer taraftan AB'ye yapılan ihracatımızın aksamaması için AB Kimyasallar Mevzuatı gereği, sodyum boratlar ve borik asit ürünlerinin kayıt dosyaları Avrupa Kimyasallar Ajansına teslim edilmiş olup ilgili etiketleme ve paketleme şartlarına uyum çalışmalarında tamamlama aşamasına gelinmiştir.

Eskişehir/Kırka'daki tesislerde randıman artırma çalışmaları kapsamında başlatılan Zayıf zeltiden Boraks Dekahidrat retim Tesisi (80.000 ton/yıl) ile Bandırma'da devam eden Zirai Bor (Eti Dot-67) retim Tesisi (8.000 ton/yıl) 2009 yılı içinde tamamlanarak üretime başlamıştır. Ayrıca Kuruluşumuzun evre politikaları kapsamında yürüttüğü Bandırma Boraks Grubu Atık Arıtma Tesisi ise 2009 yılı sonunda tamamlanmıştır. 2010 yılında ise yatırım programında öngörüldüğü şekilde, Bandırma Yeni Buhar Kazanı nitesi Projesi yıl içerisinde tamamlanmış, Bandırma Stok Sahalarının Rehabilitasyonu, Bigadiç amky Atık Barajının Kapasite Arttırımı, Bandırma Ağıldere Atık Barajı Yükseltilmesi ve Kırka Tek Kademedeki Penta retimi projeleri ise yıl sonunda tamamlanacaktır.

Eti Maden'in bor kimyasalları üretim kapasitesini artırmaya dönük yapımı devam eden 100.000 ton/yıl kapasiteli Emet Borik Asit Tesisi Tevsii Projesi ile Kırka 240.000 ton/yıl kapasiteli IV. Boraks Pentahidrat Tesislerinde 2010 yılı iş programına uygun bir şekilde çalışmalar devam etmekte olup tesiste ilk ürünün yıl sonunda alınması beklenmektedir. Ayrıca, Emet Borik Asit Tesisi Tevsii Tesisinde yıl sonunda test çalışmalarına ve 2011 yılı şubat-Mart aylarında ise ürün üretimine başlanması planlanmaktadır.

Eti Maden ürün portföyünde yer alan borik asit ve boraks pentahidrat ürünlerinde, dünyada sektörel ve bölgesel gelişmelere bağlı olarak tüketim miktarının artacağı ve bunun sonucunda arz açığı oluşacağı tahmin edilmektedir. Bu nedenle, 2011 yılından itibaren yeni bir yatırım hamlesiyle söz konusu talebi karşılayabilecek tedbirlerin alınmasına yönelik çalışmalar başlatılmıştır. 2011 Yılı Yatırım Programında; 500.000 ton/yıl kapasiteli V. Pentahidrat Tesisi/Kırka, 200.000 ton/yıl kapasiteli III. Borik Asit Tesisi/Emet, 350.000 ton/yıl kapasiteli Emet Sülfürik Asit Tesisi projeleri yeni proje olarak teklif edilmiştir.

Madencilik ve imalat/kimya sanayi sektörlerinde yatırım faaliyetlerini sürdüren Eti Maden'in 2010 yılı başlangıç ödeneği 165 milyon TL olup Ekim ayı sonu itibarıyla yatırım gerçekleşmesi 98,2 milyon TL'dir. 2010 yılı sonunda yaklaşık 150 milyon TL harcama ve yatırım gerçekleşmesinin de yaklaşık yüzde 90 mertebesinde olması beklenmektedir.

Son dönemde Bağımsız Devletler Topluluğu ve Uzakdoğu'daki bor ürünleri pazarının büyüme göstermesi, Eti Maden'in bu bölgelerde de pazarlama organizasyonu yapılanma çalışmalarına hız vermesini sağlamıştır. Bu çerçevede, Bağımsız Devletler Topluluğu pazarı ve Uzak Doğu pazarına yapılacak bor ürünleri satışlarının hedeflere uygun olarak gerçekleştirilmesini teminen Rusya'da pazarlama şirketi, Çin'de ise irtibat bürosu kurulmuştur. Son 7 yıl içinde Uzakdoğu'ya yapılan ihracat 7 kat, Çin'e yapılan ihracat ise 22 kat artmıştır.

Eti Maden'in üretim maliyetlerinin büyük bölümü Türk Lirası iken, hasılatı büyük oranda döviz bazlıdır. 2002 yılından itibaren döviz kurlarının düşük seyretmesine rağmen 2009 yılında brüt satışlar 2002 yılına göre yüzde 130 artarak 695 milyon TL olarak gerçekleşmiş, aynı dönemde dönem karı ise yüzde 131 artarak 316 milyon TL'ye ulaşmıştır. 2010 yılı brüt karının ise 423 milyon TL olması hedeflenmektedir. 2010 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla brüt karı 350 milyon TL seviyelerine ulaşmıştır.

Eti Maden iştiraklerinden Eti Soda A.Ş. Beypazarı Trona Projesi kapsamında 308 milyon dolar sabit sermaye yatırımı ile kurulan 1.000.000 ton/yıl soda külü ve 100.000 ton/yıl sodyum bikarbonat üretim kapasiteli tesislerde 1 Ekim 2009 tarihi itibarıyla ticari üretime başlanmıştır. Ayrıca, tesislerde yan ürün olarak 30.000 ton/yıl kostik soda üretilecektir. Şirket 2009 yılında 177.303 ton soda külü ve 2.704 ton sodyumbikarbonat üretmiş, 151.558 ton soda külü ve 1.020 ton sodyumbikarbonat satışı gerçekleştirmiştir. 2010 yılı ilk 6 ayında ise 316.967 ton soda külü ve 15.860 ton sodyumbikarbonat üretimi, 338.632 ton soda külü ve 16.757 ton sodyumbikarbonat satışı yapılmıştır.

12. Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü (TKİ)

Kurum tarafından 2009 yılında yapılan dekapaj miktarı 219 milyon m³tür. 2010 yılında ise 276 milyon m³ dekapaj yapılması programlanmış olup 2010 yılının yılı Ekim ayı sonu itibarıyla yıllık programın yüzde 68'i oranında (187 milyon m³) gerçekleşme olmuştur. 2009 yılında yapılan toplam üretim miktarı ise 32,4 milyon ton olarak gerçekleştirilmiştir. 2010 yılında 34,3 milyon ton üretim yapılması programlanmış olup 2010 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla bunun yüzde 68'i oranında (23,4 milyon ton) gerçekleşme sağlanmıştır.

2009 yılında yapılan satış miktarı 33 milyon tondur. Bunun 26,6 milyon tonu termik santrallara, 6,4 milyon tonu ise teshin ve sanayiye verilmiştir. 2010 yılının satış programı 27,1 milyon tonu termik santrallara olmak üzere toplam 34,3 milyon ton olup 2010 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla bunun yüzde 69'u (23,7 milyon ton) gerçekleştirilmiştir. Bu satışların 19,2 milyon tonu termik santrallara, 4,5 milyon tonu da teshin ve sanayiye verilmiştir.

Çevreye duyarlı ve daha kaliteli kömür üretmek için kömür yıkama tesisleri yaygınlaştırılmış, 2004 yılında 10 milyon ton civarında olan lavvar tesisi yıkama kapasitesi 24 milyon tona yükseltilmiştir.

Kurumca işletilmeyen yeraltı rezervlerinin ekonomiye kazandırılması ve yöre halkına iş imkânı sağlanması için yapılan çalışmalar kapsamında, Soma-Eynez (2004), Geventepe (2005), Darkale (2005), Karanlıkdere (2006) ve Tunçbilek-Büyükdüz (2004) havzalarındaki sahaların özel sektörce işletilmesi sağlanmıştır. Bu yöntemle yaklaşık 7.800 kişiye iş imkanı sağlanmış ve 2009 yılında yeraltından 8 milyon ton ilave tüvanan kömür üretimi yapılmıştır.

Muğla ili dahilinde bulunan bazı sahalar TKİ iştiraki olan KİAŞ'a 5 yıllığına rüdevans karşılığı işletmeye verilmiştir. Böylece asgari 150 kişiye iş imkanı sağlanmıştır.

Bolu-Göynük, Eskişehir-Mihalıççık sahaları elektrik enerjisi üretimi amaçlı kullanılmak üzere rüdevans karşılığı özel sektöre devredilmiştir. Çankırı-Orta Sahası ise aynı amaç ile ruhsat devri yapılarak özel sektöre verilmiştir.

Kurum ayrıca, yer altı kömür üretim miktarının artırılması için projeler yürütmektedir. Bu projelerin yanında, temiz kömür teknolojileri konusunda çalışmalar sürdürülmekte olup özellikle kömürün gazlaştırılması konusuna hız verilmiştir. Kömürün daha çevre dostu olarak tüketilmesi ve değişik kullanım alanlarının oluşturulması için AR-GE projeleri yürütülmektedir. Yürütülen projeler sayesinde düşük kalorili kömür rezervlerimizde ekonomiye kazandırılmış olacaktır.

13. Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü (TTK)

TTK, ülkemizde tek taşkömürü havzasının bulunduğu Zonguldak'ta faaliyetlerini sürdürmektedir. Havzanın hesaplanmış jeolojik rezervi yaklaşık 1,3 milyar ton olup (-1.200 m derinliğe kadar) bunun yüzde 40'ı görünür rezervedir. 2009 yılı satılabilir üretimi 1,9 milyon ton olmuştur. 2010 yılı satılabilir üretim programı 2,5 milyon ton olup 2010 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla 1,4 milyon ton üretim yapılmıştır.

Üretimin artırılması ve maliyetlerin düşürülmesi amacıyla uygulanmakta olan Yeniden Yapılanma Programı kapsamında yatırım miktarlarında son yıllarda önemli artışlar sağlanmıştır. 2009 yılı yatırım tutarı 34,2 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılı yatırım gerçekleşmesi ise Ekim ayı sonu itibarıyla 29,1 milyon TL'dir.

5177 sayılı Kanun ile getirilen düzenlemelerle özel sektörün Zonguldak Havzasında rüdevans yoluyla üretim yapabilmesinin önü açılmış, böylece havzadaki taşkömürü ve diğer yer altı kaynaklarımızın en iyi şekilde değerlendirilmesi, üretim ve istihdamın artırılması ile bölge ekonomisine canlılık kazandırılmıştır. Bu kapsamda 27 taşkömürü, 3 kuvars kumu ve 1 boksit olmak üzere toplam 31 saha rüdevans yoluyla özel sektör işletmeciliğine açılmıştır. 2009 yılında bu sahalardan yaklaşık 1 milyon ton taş kömürü üretimi yapılmış olup 10,1 milyon TL rüdevans geliri elde edilmiştir. 2010 yılı Ekim ayı itibarıyla yaklaşık 731 bin ton taşkömürü, 21,8 bin ton kuvars kumu üretilmiş olup 6,3 milyon TL rüdevans geliri elde edilmiştir.

Yeniden Yapılanma Programı kapsamında yatırım miktarlarında son yıllarda önemli artış sağlanmıştır. Böylece Kurumun ana alt yapısını oluşturan derin kuyuların büyük bir kısmı tamamlanarak hizmete alınmış olup ana kat hazırlıklarının tamamlanmasına yönelik çalışmalara süratle devam edilmektedir.

14. Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü (BOREN)

Dünyada bor kullanımının yaygın olduğu sektörleri dikkate alan BOREN, öncelikle bu alanlarda bor kullanımını yaygınlaştırmak üzere projeler geliştirmektedir. Öncelikle çimento, ahşap, tarım, seramik ve

bina yalıtımı alanlarında projeler başlatılmış ve çalışmalar kısmen tamamlanmıştır. Diğer taraftan, özel bor kimyasalları üretimi ve bunların değişik uygulamalarda kullanımı konuları ile teknoloji geliştirmeye yönelik projelerde de belirgin mesafeler alınmıştır. Bor ürünlerinden elementer bor, bor nitrür, çinko borat, tarımsal amaçlı bor ile ahşap sektörüne yönelik üretilen bor bugün itibarıyla ülkemizde üretilir durumdadır. Bu ürünlerin kullanım alanlarının genişletilmesine yönelik çalışmalar artarak devam etmektedir.

Enstitü, çalışmalarını sürdürdüğü 6 yıllık süreç içinde 129 adet projeyi yürütmüş veya desteklemiştir. Yürütülen veya desteklenen projelerden 74 adedi sonuçlanmış, 55 adedi ile ilgili çalışmalar devam etmektedir. Yapılan çalışmalar sonucunda 10'un üzerinde ticari üretimi olan veya ticari üretime hazır ürün geliştirilmiştir. Desteklenen veya yürütülen projeler kapsamında 11 adet patent başvurusu yapılmış, bunlardan 6 adedi sonuçlanarak patent belgesi alınmıştır. Enstitünün araştırma ve geliştirme projeleri için bor araştırmaları kapsamında tahsis edilen yatırım bütçesinin 2010 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla gerçekleşmesi 3 milyon TL'dir. Enstitü tarafından yürütülen veya desteklenen proje çıktılarının ticarileştirilmesine yönelik çalışmalar artarak devam etmektedir.

Ayrıca, borun insan ve çevre sağlığına ilişkin etkilerini ortaya çıkarma amacına yönelik projeler yürütülmekte ve desteklenmektedir. Bu kapsamda desteklenen çalışmalardan elde edilen bazı sonuçlar, AB'nin boratların sınıflandırılması ve etiketlenmesi konusunda aldığı sınırlayıcı kararlara karşı bilimsel argümanların sağlanmasına önemli destek verecek niteliktedir.

Bütçe

Bakanlığım, bağlı ve ilgili kuruluşlarının (TEDAŞ dahil) yürütmekte oldukları projelere 2011 yılı için tahsisi öngörülen toplam ödenek miktarı 3,8 milyar liradır.

Bakanlığım merkez teşkilatına 2011 yılı bütçesi olarak;

- cari harcamalar için 44,9 milyon lira,
- yatırım harcamaları için 6,3 milyon lira,
- transfer harcamaları için 14,2 milyon lira,
- kamulaştırma harcamaları için 10 milyon lira ve
- borç verme harcamaları için 30,7 milyon lira olmak üzere

toplam 106,1 milyon lira ödenek tahsis edilmiştir.

Ödeneklerini Bakanlık bütçesi transfer kaleminden alan;

- EİEİ Genel Müdürlüğü'ne 16,5 milyon lirası yatırım olmak üzere toplam 57,8 milyon lira,
- MTA Genel Müdürlüğü'ne 106 milyon lirası yatırım olmak üzere toplam 250,8 milyon lira,
- TAEK Başkanlığı'na 32 milyon lirası yatırım olmak üzere toplam 90,9 milyon lira,
- Bor Enstitüsü'ne ise 7,5 milyon lirası yatırım olmak üzere toplam 10 milyon lira

(öz gelirler ile birlikte) ödenek tahsis edilmesi öngörülmüştür.

Bakanlığıma bağlı genel bütçeli kuruluşumuz olan Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'ne 2011 yılı bütçesi olarak, 400 bin lirası yatırım olmak üzere toplam 6,2 milyon lira ödenek ayrılmıştır.

Bakanlığım faaliyetleri ve bütçemizle ilgili özet bilgiler sunmuş bulunuyorum. Çalışmalarımıza ışık tutacak görüş, eleştiri ve katkılarınız için teşekkür eder, hepinize saygılar sunarım.

Taner YILDIZ

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı